

A HALÁSZAT MINDEN ÁGAZATÁT FELÖLELŐ SZAKLAP.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET. * SZERKESZTI: UNGER EMIL DR.

Kéziratok és szakkérdések a szerkesztőség címére küldendők.

Előfizetési díjakat és hirdetések az Országos Halászati Egyesület Budapest, V. ker. Kossuth Lajos-ter 11. félelelet 56. fogad e.

Szerkesztőség: Budapest, II., Herman Ottó út 15. sz. Országos m. kir. Halélettani és Szennyvízvizsgáló Intézet

MEGJELENIK EGYELŐRE MINDEN HÓ KÖZEPÉN.

Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.

Nemtagoknak előfizetési díj: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Egész évre 12 pengő.} \\ \text{Fél évre 6 pengő.} \\ \text{Külföldre egész évre 16 pengő.} \end{array} \right.$

Allami alkalmazottaknak 50 %-os kedvezmény jár.

Verantwortlicher Redakteur: Dr. Emil Unger.

Administration Ungarischer Landesfischer-Verein, BUDAPEST, Kossuth Lajos-tér 11. félelem. 56.

HALÁSZAT — (FISCHEREI)

FACHBLATT FÜR DIE GESAMTINTERESSEN DER FISCHEREI

Organ des Ungarischen Landesfischer-Vereins Budapest.

Redaktion: Kgl. Ung. Landesanstalt für Fischereibiologie und Abwasserkunde Budapest, II., Herman Ottó-út 15. sz.

TARTALOM: Az Országos Halászati Egyesület tiszteletbeli tagjai. Dr. Unger Emil. — A balatoni halászat multjából. Dr. Lukács Ároly — A pézsmapocok. Vásárhelyi István. — Társulatok — Egyesületek — Rendeletek. — Árjegyzés. — Hirdetések — A 43. évfolyamunk tárgymutatója és névjegyzéke.

INHALTSANGABE FÜR DAS AUSLAND. Die Ehrenmitglieder der Ungarischen Landesfischereivereins. — Aus der Vergangenheit der Balatonseefischerei. — Die Bisamratte. — Gesellschaften und Vereine. — Verordnungen — Preisliste. — Anzeigen. — Sach- und Namenregister.

Az Országos Halászati Egyesület tiszteletbeli tagjai

«Footprints on the sands of time»
Longfellow.
(A Psalm of Life.)

Egyesületünk idei közgyűlése szeptember 22.-én gróf Jankovich-Bésán Elemér elnökle a tati a lemondott elnökét, és aelnökeit, valamint választmányának két tagját nagy érdemeik elismerésül egyhangú lelkesedéssel tiszteletbeli tagokká választotta, amint ez lapunk októberi számában olvasható.

Először történt meg tiszteletbeli tagok választása egyesületünk sok évtizedes életében, miért is helyesnek véljük, ha a magyar halásztársadalm kiválóságainak egyhangúan elismert öt férfiú életrajzát és érdemeiket olvasóinkkal megismertetjük. Az ő nagyságuk semmivel sem lenne kisebb e cikk nélkül sem. Erre nem nekik, hanem nekünk van szükségünk, fiatalabbaknak, a magyar halászat egyszerű, hivatásos munkásainak, akik olvassuk, vagy írjuk is e lap hasábjait. Hogy miért van ilyesmire szükség, ezt nagyon szépen érzékelteti Longfellow amerikai költő (1807-1882.) híres költeményében: «Az élet zsoldtára»-ban. Körülbelül ezt mondja:

— A nagy emberek élete mind arra figyelmeztet bennünket, hogy életünket nemcsak értékesé tehetjük, és majdan «lányomokat haegyhatunk magunk mögött az idő homokján». Lányomokat, hogy az élet viharában talán csüggedő testvér a nyomonkal látva, újra megemberelje magát, s kövesse a helyes utat. Rajta hál! Bármily nehéz helyzetben is folytatnunk kell a munkát! Tanulunk meg lankadatlanul dolgozni és munkában várni a jobb időket.

Ezzel, a mi vérzivataros korunkban nagyon is idő-

szerű gondolattal hocsátjuk közre tiszteletbeli tagjaink életrajzait.

Tomcsányi dr. TOMCSÁNYI VILMOS PÁL,

jelenleg a Kárpát aljai Terület Kormányzó i B. ztosa, 1931 március 21.-én foglalta el egyesületünk egyhangú bizalmából az elnöki széket. T. zenegy esztendeig viselte ezt a tisztséget nagy szakstudása, ügy-szeretettel és tapintattal. Nagyrészen neki köszönhetjük, hogy egyesületünk, so tiszor igen néhez vis oryok között, szép si errel képviselte a magyar halászat egyetemese érdekeit, megóvta a különfé e ágazatok összetartását és kifelé egységes erőt jelentett.

Tomcsányi Vilmos Pál Budapesten született, 1880 február 8.-án. Rendkívüli képességei már gyermekkorában is mutatkozik és feltörő ivben fejlődtek ki. Valamennyi iskolai tanulmányát kitünő eredménnyel végezte és ezért «sub auspiciis regis» (a király ajándék-gyűrűjének adományozása mellett) avatták a jog- és államtudományok doktorává a budapesti egyetemen. Főiskolai tanulmányait itthon befejezván, Berlinben, Párisban, Londonban és az Északamerikai Egyesült Államokban is végzett külföldi ta-

nulmányokat. Hazatérve bírósági szolgálatba lépett, majd 1906-ban igazságügyminiszteri fogalmazóvá nevezték ki. 1912-ben a budapesti egyetem jog- és államtudományi karán a «politika» egyetemi magántanárává habilitáltak. Jelenleg e tárgykörnek c. egyetemi nyilvános rendkívüli tanára. Hivatali pályáján nagy tudásával és szorgalmával gyorsan haladt előre, 1918-ban már miniszteri tanácsos lett, s ugyanakkor külügyi szolgálatba lépett át.

A politikai közéletbe 1920-ban kapcsolódott be, midőn a vásárosnaményi kerület egyhangúan nemzetgyűlési képviselővé választotta meg. 1920 július 19. — 1922. június 16.-áig igazságügyminiszter volt, rövidebb ideig a belügyminisztérium vezetésével is megbízva.

Több fontos törvénycikk megalkotója. Szakirodalmi tevékenysége közjogi és politikai irányú. Munkái: «A mentelmi jogról» (1903), «A parlamentek költségvetési joga» (1908), «A szociológia viszonya a politikai tudományokhoz» (Concha Győző professzor emlékkönyve, 1912).

Nagy érdemei elismerésül a Kormányzó Ur őfőméltósága m. kir. titkos tanácsossá és a felsőház tagjává nevezte ki, s a Magyar Érdemrend nagykeresztjével is kitüntette. Tagja a felsőház közjogi, külügyi és több más bizottságának és a Legfőbb Fegyelmi Biróságának is. Elnöke az Allandó Dohánytermelési Tanácsnak. Mint vásárosnaményi föld- és parbirtokos elnöke volt sokáig a Vásárosnamény—Csapi Halászlati Társulatlak. Igy került

közvetlen kapcsolatba a halászlattal, s lett azután egyesületünknek elnöke.

A felsorolt sok igen magas tisztsége, az egyetemen való elfoglaltsága, ahol az államtudományi államvizsgálati bizottságnak beltagja, továbbá békében a hágai Allandó Nemzetközi Biróság tárgyalásain való részvétele, a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság, valamint újabban a Protestáns Világszövetség elnöki tisztségének betöltése mellett még mindig talált módot arra is, hogy egyesületünkben is nemcsak névleg, de valóban betöltse az elnöki tisztséget. Hacsak tehette ő elnökölt, nemcsak közgyűléseinken, de a választmány ülésein is, ahol a tanácskozásokat mindig igen nagy hozzáértéssel vezette. A rendkívüli tudást sugárzó és emellett mégis szerény egyénisége olyan tekintélyt adott egyesületünknek, hogy az egész magyar halászlátársadalom a legnagyobb hálával tartozik Tomcsányi Vilmos Pálnak egy évtizedet meghaladó elnöki működéséért. Csak akkor mondott le erről, mikor ez év elején hazánk egyik igen fontos és igen sok tapintatot igénylő méltóságába: a Kárpátaljai Terület Kormányzói Biztosává nevezte ki az államfő bizalma.

Ha búcsút is vett tőlünk, bírjuk ígéretét, hogy a halászlát ügyét és egyesületünk életét ebben a méltóságában is szívén viseli és szerető figyelemmel fogja kísélni a jövőben is.

Vitéz uzsoki SZURMAY SÁNDOR báró

(A szerkesztő fényképe)

nyugalmozott honvédelmi miniszter, vezére. re. des, egyesületünk két évtizeden át volt alelnöke. A legendás hírű uzsoki hős, akiről minden magyar iskolás-gyermek is büszkén tud beszélni, mert negyedszázadot meghaladó idő óta a magyar hadtörténelem legkiválóbbjai között foglal helyet.

De nincs olyan halász vagy horgász sem hazánkban, aki Szurmay bárót ne tekintené pártfogójának, illetve legtiszteltetreméltóbb mesterének! Rendkívül

nagy elméleti és gyakorlati tudású szakembernek!

Szurmay Sándor Boksánbányán született 1860 december 19.-én. A Ludovika Akadémia elvégzése után hadnagy lett, majd a felsőbb tiszti tanfolyamot és a bécsi hadiskolát, mindannyit kitűnő eredménnyel, végezte el. Nagy tehetsége gyorsan érvényre jutott pályáján. 1905-ben már a 20. (nagykanizsai) honvéd gyalogezred parancsnoka, 1907-től pedig a honvédelmi minisztérium csoportfőnöke volt. A világháború kitörésekor, 1914-ben már altábornagy és államtitkár lett. Azonnal harctéri szolgálati beosztását kérte, de csak 1914 novemberében teljesült kívánsága, mikor a 38. honvéd gyalog-hadosztály parancsnokává nevezték ki, de első naptól kezdve nem ezt, hanem a több hadosztályból álló és nevét viselő hadseregcsoport vezényelését vette át. Ezután következett hőstetteinek hosszú sorozata, melyekről mindenki tud, s amelyeket itt nem is sorolhatnánk fel. Könyvek beszélnek el ezeket, melyeket annak idején lapunkban ismertettünk. Címeik alább is olvashatók.

1917 februárban a Tisza-kabinetben honvédelmi mi-

niszterré nevezték ki, majd gyalogsági tábornok is lett. A honvédelmi tárcát ő tartotta meg a későbbi Eszterházy és Wekerle-kabinetben is.

Hadi érdemeiért igen magas kitünteléseket kapott: az I. oszt. vaskoronarendet, az I. oszt. Lipórendet, az I. oszt. német vaskeresztet. Elnyerte a hadseregben csak egészen kivételes hősi teljesítményekért kapható Mária-Terézia rend lovagkeresztjét is, a magyar bárósággal s az «uzsoki» előnévvel. Őfelsége cs. és kir. belső titkos tanácsosává és a 20. nagykanizsai honvéd gyalogezred tulajdonosává nevezte ki. A Kormányzó úr őfőméltósága pedig vitézzé avatta és a felsőház örökös tagjává nevezte ki. Tagja a felsőház külügyi- és véderő-bizottságának is. Szülővárosa és sok más magyar város és község díszpolgárává választotta.

Szurmay báró már gyermekkorában vonzódott a katonai pályához, de a természettudományokhoz is. A horgászatot kis gyermekkorától kezdve gyakorolja és művészi tökéletességre fejlesztette. Szakirodalmi munkássága ennek megfelelően két irányú. Művei: «Az európai hadseregek ismertetése» (Képes ifjúsági munka, 1893). — «A mohácsi vész 1526» (1896). — «A honvédség fejlődésének története» (1899). — «Az orosz vörös veszedelem és Magyarország szerepe.» (1921). — «Vadász emlékek — horgászélmények» (József kir. herceg előszavával, 1937.) E munka legnagyobb része a sporthorgásatról és a halak életéről szól. A magyar halászlati szakirodalom bőven illusztrált, nagyszabású mesterműve. — «A magyar katona a Kárpátokban» (1940). Saját háborús élményeinek rendkívül vonzó leírása. — E munkáin kívül igen sok cikket is írt a «Nimród»-ba, a «Halászlát»-ba és a «Sporthorgász»-ba, de nemzetközi szaklapokba is. Nagynevű volt alelnökünk és a vezénylete alatt állott magyar csapatok haditetteivel foglalkozik losonci Szakall Kálmán vezérkari ezredes műve: «Uzsok hősei 1914», melyet Vándor Kálmán rendezett sajtó alá, s Szurmay báró írt hozzá előszót. (1940).

Csak ezidén mondott le, korára való hivatkozással, az egyesületünk alelnöki tisztségéről.

E sorok írója mindig büszke lesz arra, hogy Szurmay bárótól tanulhatta horgászni!

RÉPÁSSY MIKLÓS

nyugalmozott földművelésügyi c. államtitkár, egyesületünk tizenhét évén át ügyvezető a elnöke, halászati szakíró.

Született Heőkeres-turon (Borsod vm.) 1864. június 18.-án. A középiskolát Kassán végezte, majd Budapesten a Kir. József-Műegyetemen gépé zmérnöki oklevelet szerzett. Egy ideig műegyetemi tanársegéd is volt. 1889-ben a földmívelésügyi minisztériumban a kultur-mérnöki intézménynél lépett állami szolgálal-ba. A gyakorlati vizgaz-

daság terén működött, s mint fiatal mérnök megnyerte a Magyar Mérnök- és Építészegylet vízügyi osztályának pályadíját «Az öntözéshez szükséges vízmennyiség megá-lapítása» című tanulmányával.

1893-ban félévet ideiglenesen az akkori cs. és kir. közös pénzügyminisztérium igazgatása alatt állott Bosznia és Hercegovinában töltött, az ottan fogana'osítandó talajjavítási munkálatok tervezése és veze'ése céljából.

1896-ban már az Országos Halászati Felügyelőségen működik és halastavak tervezésével fo'lalkozik. 1897-ben a földmívelésügyi minisztériumtól megbízást nyert «Nyugateurópában a haltenyésztés, halfogás és halkereskedés terén elért újabb vívmányok tanulmányozására».

Répássy Miklós tehát csaknem a legelejétől fogva bekapcsolódott a modern, természettudományos alapra fektetett magyar halászat és tógazdálkodás tervező és irányító munkakörébe az Országos Halászati Felügyelőségen, melynek később vezetője lett.

1905-ben résztvett a bécsi, 1914-ben pedig az ostendei nemzetközi halászati kongresszusokon. Előbbin előadást tartott a halászat és az áradások és vizi építkezések összefüggéséről.

1921-ben a földmívelésügyi minisztérium vízügyi műszaki főosztályának veze'ésével bízott meg, s így továbbra is az ő legfőbb irányítása alá tar'o'ott az ország halászati igazgatása is. Itt dolgozta ki a halászatról szóló 1888. XIX. t. c. kiegészítéséről és módosításáról szóló 1925. XXVIII. t. c. tervezetét és indokolását.

Harmincöt évi állami szolgálal után 1924-ben nyugalomba vonult, amikor is az államtitkári címet kapta. Egyéb kiténtései: a II. oszl. polgári érdemkereszt és a Szent Szávarend IV. osztálya. Utóbbit a Magyarország és Szerbia között kötött halászati egyezmény tárgyalásain való részvétele alkalmával nyerte.

A gyakorlati halászat terén való működést nyugalomba vonulása után is folytatta, mint a Magyar Tógazdaságok r. t. igazgatója és igazgatósági tagja, s mint egyesületünk ügyvezető alelnöke. E tisztségéről csak ezidén mondot le, korára való hivatkozással, mindnyájunk őszinte sajnálatára.

Irodalmi működést a halászat szakmakörében fejtett ki. Szerkesztette a «Halászat» c. lapot 1912-től 1923-ig bezárólag, s a legtöbnyire itten és a «Köztelek»-ben megjelent szacikkein kívül önálló munkái: «Édesvizi halászat és haltenyésztés» (Budapest, 1902.) — «Édesvizi halászat és halgazdság» (Budapest, 1909, II. kiadás: 1914.) — «Édesvizi halgazdaságok» (Budapest, 1924, Athenaeum, Gazdasági tanácsadó-sorozat 20. sz.) — Lapunkba nagyok és igen értékes cikket írt, nemcsak azon 12 év alatt, midőn ő szerkesztette, hanem a lap első évfolyamától kezdve a legutóbbi időkig, negyven esztendőn keresztül Említett szakkönyvei, különösen a rövid idő alatt két kiadást ért legnagyobb ilyen irányú munkája ma sem hiányoz-

hat a halgazdasággal behatóbban fo'lalkozók könyvtárából. Minden magyar szakember mesteri tiszteli személyében.

Répássy Miklós a csaknem fél évszázadra kiterjedő munkásságával a magyar halászat és tógazdálkodás terén, a hallatlanul gazdag saját tapasztalásokon is a apulő s. ártudásnak olyan kincsét gyűjtötte össze és olyan érdemeket szerzett, hogy nagyon jellemzően nevezte őt valaki «a magyar halászat eleven oszlopának».

Gosztonyi és kövezzarvi dr. GOSZTHONY MIHÁLY,

(Koller utódoai felvéte'e)

somogyvármegyei, bárdibükki földbirtokos, hírneves, kiváló halásztógazda. Született Nagybamban (Somogy vm.) 1860. október 20.-án.

Árpád korabeli, ősi magyar nemes család-ból. (Nemei levele a 13. századból való.) Középiskoláit Kaposváro't, Szel esfehérváro't és Budapesten elvégez é, a budapesti egyletben joghallgató lett. Már mint negyedéves jo'ász feltűnt jogtörténelmi tudása és iro'alma terén.

A Magyar Tudorán,os Akadémia pálya íjat tű-

zött ki egyetemi ifjak részére a «Magyar tárokmeisteri mé'tóság jo'tör'é e' é ek megrására.» — Az első díja' ő nyerte el. 1883-ban kitüntetéssel a. alták do'torrá. Három évi joggyakornoki működés után ügyvédi oklevelet nyert, s a jogtudományokkal továbbra is behatóan fo'lalkozván, «A magyar királyi hata'om» c. nagy munkája alapján 1887-ben a budapesti egyetem jo'z- és ártamtudományi kara a közjogból egyetemi magántanárrá képesítete. Másik nagy közjogi tárgyú munkája «Horvát-Szlavon és Dalmátországok autonóm alkotmánya». (Budapest, 1892.) Ezt 10 éven át adta elő az egyetemen, és ott tankönyvül szolgált.

Évtizedeken át a főváros legnevesebb ügyvédei közé tartozott de szűkebb hazájával: Somogyvármegyével meglevő kapcsolatai ezáltal is csak mindinkább erősödtek. Ügyvédi irodája ugyanis egyúttal józégkormányzó irodája is volt, ahonnan a legnagyobb főúri birtokokból kb. 400.000 holdat felügyelt és irányított, és ezen nagy hatáskörében a tógazdaságok létesíté'ében kiváló buzgalmat fejtett ki. — Ő hozta létre a slavoniai nasici, daruvári, a somogy megyei vrászlói, balatonlellei, pusztarádi, szőlősgyöröki és simongáti tógazdaságokat. Egyik alapító és igazgatósági tagja volt a Hal'enyésztő részvénytár-aságnak. Több budapesti banknak is igazgatósági tagja volt. Bárdibükki földbirtokát valóságos mintagazdasággá fejlesztete, s az őt létesített tógazdasága az országnak nemcsak a legszebb fekvésű, de a legsakszerűbben kezelt pontyos tavai közé tartoznak. A tógazdaság 1900-ban lé'esült 20 kat. holdon és többszöri bővítéssel jelenleg 24 többé áll 135 kat. hold összes területtel.

Gosztony Mihály azok közé tartozik, akik a legrégebbi idő óta, s a legjobb sikerrel alkalmazták a pontyos tógazdálkodás modern alapelveit: az etelést és a tavak trágyázását, s az ennek megfelelő sűrű nepesítést. Tenyészanyaga is a legkiválóbbak közé tartozik, s kiváló eredményt ért el a járulékhalkal, különösen a fogassüllő tenyészté'ével is.

Az Országos Halászati Egyesület életében mindig ki-magasló szerepet vitt. E téren talán legnagyobb kö érdemet szolgáló érdeme az egyesület halászati kiállításainak megala'ozása. Ő volt az, aki buzgólkodásával és somogy megyei tógazdatársainak lelkesíté'ével 1929-ben oroszlan-részl vállalt a Somogyvármegyei Gazdasági Egyesület 70 éves fennállása alkalmával rendezett kiállítás keretében a terve szerint épült halászati pavillon létesítéséből. Egye-

sületünk választmányában a kiállítás eszméjének mindenkit megnyert annyira, hogy a tagok áldozatkészségéből nemcsak ez a kaposvári kiállítás sikerült fényes eredménnyel (a Corchus-testvérek Biharugráról is odavitték híres tenyészponty-anyagukat az augusztusi nyári n. elején), hanem a következő esztendőben már egyesületünk megszerezte és Budapesten állíttatta fel a tervei szerint készült kaposvári halászlát pavillont. Ez volt az a halászlát kiállítási csarnok, mely egy évtizeden át állott az Országos Tenyészállatkiállítás és Vásár területén, s évről-évre vonzotta oda a halászlát iránt érdeklődő közönséget, mindaddig, amíg már szűknek bizonyulva, nagyobbszabásúval kellett azt felcserélni.

Goszlhony Mihály 1921-ben szüntette meg budapesti ügyvédi és jószágkormányzói tevékenységét, s azóta birtokán gazdálkodik, de még mostanában is, nyolcvankét évvel vállain, úgyszólván soha sem hiányzik egyesületünk üléseiről, s értékes felszólalásaival tevékenyen közreműködik a tógazdák érdekeinek védelmében.

Ugyanilyen buzgalommal tevékenykedik a somogyi gazdasági körletben is. Mint hírneves bortermelő, tagja a Somogyi Hegyközségi Tanácsnak, s az Országos Szőlő- és Borgazdasági Tanácsnak is. Szellemi és testi frissesége valóban bámulatos, annyira, hogy megjelenése hús esztendővel fiatalabb ember beayomását keli.

Idősebb ZIMMER FERENC

(Vajda M. Pál felvétele)

m. kir. kereskedelmi főtanácsos, halászmester, a Zimmer Ferenc Halkereskedelmi r. t. elnöke. Apatinban született 1866. szeptember 3-án ősrégi halászcsaládból.

Nem volt még egészen hét éves, mikor nagyatyja először vitte magával halászlátra. Azóta szerelmese a víznek, a halnak, s mindennek, ami a halászláttal kapcsolatos.

1890-ben nőült, a régi Fanda halászcsaládból, s ugyanezen évben felvették a budapesti halász-céh tagjai közé.

Élete céljává a magyar halkereskedelemben terén való munkásságot tűzte ki, s gyermekeit is saját életpályájának folytatására nevelte. Sem fáradságtól, sem áldozatoktól nem riadt vissza, hogy a magyar halnak piacot és jó nevet szerezzen külföldön is, ami nem volt eleinte könnyű dolog. A fogas elhelyezése különösen nehezen ment a külföldi halkereskedelemből való elzárkózása miatt. Ezen úgy segített, hogy a legalkalmasabb külföldi fogyasztókat: a szállodásokat ő maga kereste fel. Kitarató igyekezetét csakhamar fokozódó siker koronázta. Szállodás-vevőket szerzett a fogasra Bécsben, Prágában és a cseh világfürdőknél.

— «VII. Edward angol király, ha Marienbadban megszállt, a Hotel Weimarban, követelte, hogy fogast kapjon. A Semmeringen, Salzburg, Ischl, Innsbruck, Reichenhall, München, Drezda, Lipse, Nürnberg, Berlin, Páris, London városokban és még sok más helyen volt szállodás-vevőm, — írja nekünk.

Harmincegy évvel ezelőtt, 1911-ben megkapta már a «cs. és kir. udvari szállító» címet. De nemcsak a magyar királynak, hanem a bajor, szász, szerb és bolgár uralkodóknak, a török szultánnak, sőt a pápának is valóban szállított magyar halat.

Szívén viselte és viseli ma is a folyami halászlát sorsát, közülük valóban érzi magát és segíteni igyekszik rajtuk.

Hajnaltól napestig dolgozott hosszú évtizedeken keresztül, öröklött és magaválasztotta hivatásában, üzlete felvirágoztatásán, népes családjáért és azzal együtt, de min-

dig sikraszállt a magyar halászlát és halkereskedelemben érdekelt is, szóval és tollal, ebben a lapban és más bel- és külföldi lapokban is. Egyesületünk választmányának egyik legrégebbi és ma is fiatalos hevületű, legélénkebb tagja.

Idősebb Zimmer Ferenc élete igen jó példa arra, hogy ha valaki abban a hivatásban, azon a helyen, hová a sors állította, vasszorgalommal, kitartással és főként lelkes kedvvel végzi munkáját minden nehézség közepette, akkor előbb-utóbb teljes siker és elismerés lesz a jutalma.

1930-ban ünnepelte negyvenéves halászmesteri és halkereskedői jubileumát, mely alkalommal a Kormányzó úr öfőméltósága érdemei elismeréséül a m. kir. kereskedelmi főtanácsosi címmel tüntette ki. Örült ennek a magas címnek, de büszkén viseli mellette a halászmester címet is.

Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesületek (OMKE) hosszú ideig volt alelnöke és utóbb tiszteletbeli taggá választották meg. A Baross-Szövetség pedig 1936 február 16-án a «Baross-lánccal» tüntette ki.

A vendéglősiparnak és különösen a szakácsiparnak lelkes támogatója volt.

Pályafutásáról némelyek azt gondolhatnák talán, hogy szerencséje volt. Amde ezeknek igazán nyugodtan felelhetné, hogy volt az is, de Zimmer Ferenc maga volt saját szerencséjének kovácsa!

*

Mint lapunk októberi számában olvasható (81. oldal), a tiszteletbeli tagok közül a szeptemberi közgyűlésen egyedül jelen volt *Répassy Miklós* mondott a megválasztottak revében köszönetet, részben áthárítva a megítélését «az úttörőkre», azokra «kik már nincsenek közöttünk». Neveket nem említett, mi sem nevezzük meg itt azokat az úttörőket, akik már az örök béke hónapja távoztak, de lányomaim még szintén látszanak «az idő homokjában». Neveiket őrzi kegyeletünk és őrzi ennek a lapnak immár negyvenhárom teljes évfolyama is. Tiszteletbeli tagjainkat pedig a jó Isten éltesse sokáig, a magyar halászlát díszére!

A balatoni halászlát multjából.

III. közlemény.*

A piaristák Balatonja.

A zalai oldalon a kitűnő boráról és gyümölcséről nevezetes Alkali és Dörgicse, a somogyin a fővenyűrdője miatt mindjobban látogatott és szépen beépülő Ószöd partja, nádasa és vizei tartoznak a kegyes tanítórend Balatonjához.

A Dörgicse nevet viselő három mai kisközség (Alsó-, Felső- és Kisdörgicse) pár km-rel beljebb fekszik ugyan a vízparttól s így a vízjogi törvény szerint nem részesezik már a Balaton vízében, de a korábbi századokban még a balatonparti Ság és Alkali is csak melléknevei, ill. részei voltak Dörgicsének. *Oláh Miklós* esztergomi érsek «Hungaria» c. műve oppidumnak, mezővárosnak mondja, melyhez több helység tartozik. «Citra Balatonem lacus... Dergicse cum suis vicis». A jobbágyporták 1553. évi dicális összeírása is Oláh Miklós érseknek, a fejérvári örkanonokság titulásának birtokai között sorolja fel «Akali-Dergicsét, Boldogasszony-Dergicsét és Ság-Dergicsét.» A XVII. században (1653 és 1661) még Szentpéter-Dergicse és Kisfalud-Dergicse elpusztult falvak (desolati pagi) említésével is találkozunk ugyanezen a partrészen. Maga a Dörgicse név is, amely a durbinacs, varsinta, vaskó (Acerina cernua) halnév egyik változata, arra mutat, hogy e valamikor nevezetes község határát a Balaton hajjai öntözték és az idevaló lakosoknak a halászlát lehetett egyik ősi foglalkozása.

Ma már lassanként feledésbe merült, hogy a kegyes

*) Szerzőnk első, ugyanilyen c. közleménye folyóiratunk f. é. márciusi, a második pedig júliusi számában jelent meg. Az első a tihanyi apátság, a második a kir. tanulmányi alap Balatonjáról ad birtoktörténeti ismertetést.

tanfőrend mai birtokállományának túlnyomó része a szent korona őrzésével (custodia) megbíott *székesfejérvári örkanonok* birtokából háramlott át királyi adományképp a nagyérdemű piarista rendre.

Első árpád-házi királyaink alatt a szent koronának és az ország ékszerének őrzése a Szent István által 1006 év körül alapított kiváltságos (semmitféle püspöki hatóság alá nem tartozó) fejérvári társaskáptalan prépostjának kötelessége volt. A prépost ezt a tisztelet, ill. méltóságot a káptalan örkanonokjára, egyben a fejérvári egyház kincseinek és kiváltságainak őrzőjére ruházta át. III. Ince pápának Godofréd préposthoz intézett kiváltságlevele ezt a már előzőleg is gyakorolt kinevezési és adományozási jogát fellebbezhetően biztosította a prépostnak. A szent korona első valóságos és törvényes őrei tehát a fejérvári prépost és az ő általa kinevezett örkanonok, custos Albensis voltak. Háromszáz évvel a pápai kiváltságlevél után II. Ulászló 1498. évi 28. törvénye a koronaéri méltóságot világiakra, két országos zászlósúrra ruházta. E törvény hozatalakor azonban már régen nem Fejérváron, hanem Visegrádon őrizték a szent koronát, mert az utolsó Árpádok, főleg pedig az első vegyesházi uralkodók alatt a trónkövetelők azt több ízben magukhoz ragadták. A nemzet szemében ugyanis a királyi hatalom teljességének és törvényességének a szent koronával való megkoronázás volt a feltétele. Épp ezért az ország rendei nem látták már a szent koronát a fejérvári bazilikában teljes biztonságban, s mikor Apor László vajda a koronát 1310-ben Róbert Károlynak visszaadta, elhatározták, hogy a nemzetnek ezt a féltett kincsét ezért nem ott, hanem Visegrád erős várában őrizték.

Ismeretes azonban, hogy amikor I. Ulászló 1410-ben Székesfejérváron megkoronázták, akkor sem a szent koronát, hanem a Szent István koponya ereklyelétről levett koronát tették a fejére, mert — ahogy az oklevél mondja — «a gondatlan őrzés következtében» a nemzet e legdrágább ékszerét Erzsébet, Albert király özvegye, Visegrádról a külföldre vitte.

Noha tehát a fejérvári örkanonok a koronaéri tisztelet a XIV. század óta valósággal már nem gyakorolta, hanem csak ezt a méltóságot őrizte meg az 1498. évig, az Árpád-házi királyok és utódai által a custodia'usnak adományozott hatalmas jószágok továbbra is birtokában maradtak. Ezeknek a birtokoknak legrégebb megmaradt összeírását annak a közel három évtizeden át (1210 és 1240 közt) folyt tizedpernek alkalmából készíteték, amelybe a somogyegyei birtokok tizedfizetése tárgyában keveredett a fejérvári prépost, örkanonok és káptalan a szentmártoni bencés apátsággal. A fejérváriak kérelmére II. András király 1229-ben a kancelláriájához tartozó Babos győri kanonokkal összeíratta és aranypecsétes oklevélben sorolja fel a fejérvári prépost, az örkanonok és a káptalan somogyegyei birtokait. Ezek 72 faluban feküdtek és csak szántóban 588 ekényi (egy eke 120 hold) földet, 2850 drb. szőlőt és 1228 háznépet foglaltak magukba. (Wenzel: Árp. Uj. Okm. VI. 466). Mindezek a birtokok a megállapított sójárandság ellenében mentesek maradtak a tizedfizetés alól.

Ebben az összeírásban szerepelnek többek közt — csak a balatonmellékieket említve — egészben vagy rész-birtokokkal Eusced (Őszöd), Zaráozou (Szárszó), Keurus-heg, Balvanus, Endred, Scemes, Zamard, Kyralturki (Török), Joud és Cleli (Kiliti). Pl. Őszödon volt 1229-ben az örkanonoknak 15 telkes jobbágya, 3 ekényi szántója, 3 hold kaszálója, 3 hold erdeje, 15 megművelt és műveletlen szőleje. Hogy a zalamegyei Dörgicse is ősi, legalább is Zsigmond-korabeli birtoka volt a custodiatusnak, ezt a zselői Zichy-levéltárban őrzött 1402. évi oklevél tanúsítja (Csánky: Magy. tört. földr. III.). Ezenkívül birtokrészei voltak a balatonparti Lovason és Kékkúton is. Az örkanonok ugyanis számos jószágot kapott 1382-ben Mária királynétól és 1387-ben Zsigmondtól is. Egy 1534-ből származó dicalis összeírás szerint is a custodiatus volt a Balaton melletti Őszöd, de ezenkívül Boglár helységben is volt birtokrésze 6 portával.

Amikor a török 1542-ben Fejérvárt megszállta, a káptalan néhány tagja életét vesztette, a többi szétszóródott,

de a préposti és örkanonoki méltóság megmaradt. A káptalan tagjainak sok birtokát a hatalmasok a zavaros időben elfoglalták, más jószágokat az uralkodók érdemeket szerzett világi urak, főleg törökverő kapitányok részére ideiglenesen, várak tartozékai gyanánt adományoztak. Az örkanonoki méltóságot a királyok a török hódoltság idején is tovább adományozták, még pedig főleg magas egyházi dignitáriusoknak, jórészt kárpótlásul a ért, hogy a török az ő uradalmak egy részét elpusztította vagy megszállta.

Az örkanonokok sorát Szvorényi, Rupp, Pauer, Károly és Melhárd összeállítására, nem mindenben egyezőleg s erős kihagyásokkal, a XIII. század közepétől kezdve adja. Ákos mestertől, a királyné kancellárjától kezdve (1248) összesen 35 örkanonok nevét ismerjük. Nevezetes történelmi családok tagjai is szerepelnek köztük, így Zudar János (1370), Széchy Dénes (1439), Sály Péter, állítólag Mátyás király titkára (1459-81), Ujlaky Ferenc (1523), Oláh Miklós (1527-63), Draskovich Mátyás, Jankovich András, gróf Nádasdy László.

A custodiatus balatoni birtokviszonyainak története szempontjából kiemelendőknek tartjuk elsősorban az Oláh Miklós érsekről, s nagyjából az ő írásából fennmaradt adatokat. Mint esztergomi kanonok és komáromi főesperes 1527-ben kapta a fejérvári örkanonokságot, később egri, majd zigrábi püspök, végül esztergomi érsek és királyi helytartó lett (meghalt 1568-ban). «Hungaria sive Attila» c. földrajzi munkáját Bél Mátyás tette közzé külföldgyűjteményében, értékes levelezését (a korabeli Európa sok tudásával és államférfiával levelezett) Ipolyi A. püspök adta ki (Mon. Hung. Hist. 1875.). 1533-ban elkísérte Mária özvegy királynét Belgiumba; innen írta Scepper Kornél kir. orátornak és követnek, hogy az ő gyermekkori barátjáról, Gerendy Miklósról, ennek erdélyi püspöki kinevezésével őreá ruházta a király a fejérvári custodiatusot, de csak két évig élvezte a jövedelmeit. «Amikor királyunk Budát elhagyta, engem és enyéimet kiűztek a jószágokból... 1529 óta meg vagyok fosztva birtokaimtól és nem tudom, hogy János király kire ruházta át aukat.» Barátja válaszában vigasztalni igyekezett, hogy «azok a rablókát kényszeríteni fogjuk a jószágok visszaadására» (cogemus latrones illos ad restitutionem).

De még két évvel utóbb is panaszkodik Oláh Miklós Ujlaky Ferenc győri püspök, korábban (1526) szintén fejérvári örkanonokhoz írt levelében, hogy «négyen is osztottak a custodiatusi javakon: Török Bálint, Bakyth, Chorron András és Vásony Jeromos... Mindenkinek szabad prédája vagyok...» A következő, 1533. évben először kiadott földiratában ezt az érdekes halászattörténelmi adatot jegyezte fel: «A Balaton közelében van Vázsony vára, atól nem messze Dörgicse nevű mezővárosom őt falujával, melynek lakosai, amint tisztartóm jelentette, egyszerre husz szekér halat fogtak a Balatonban.»

Időrendben ez az első egykorú adatunk arról, hogy a custodiatus Balatont saját jobbágyaival halászatla a vízbirtokos örkanonok. Egyed balatoni vizekre nézve négy évszázaddal korábbi adatunk is van a parti uradalommal kapcsolatos halászvíz tulajdoni használatára nézve. A legelső adat tudvalevőleg a lániai apátság 1055. évi alapító oklevele, amelyben meg vannak jelölve az apátságnak adott balatoni halászhelyek, későbbi szóval halásztanyák. Szent István korában azonban aligha lehetett még gondjuk a parttulajdonosoknak a halasvizek tulajdonba vételére, mert igaz ugyan, hogy a veszprémi püspökségnek szent királyunktól származó alapítólevele is felsorolja az adománybirtokok tartozékai közt a halászatot, de valószínűnek látszik, hogy ez későbbi, az 1398. évi átírás idejéből származó betoldás. (Degré A.: A halászati jog a középkorban. 1939)

Oláh Miklós királyi helytartó halála előtt öt évvel (1563-ban) az ő ordináriusi joghatóságánál fogva Esztergomi Ferenc (Szvorényi szerint: Joannes a Strigonio) pozsonyi kanonokra és orvostudorra ruházta az örkanonokságot, s utána ezt a jogot gyakorolta Kutassy János érsek, korábban s élete végéig fejérvári prépost is, amikor a custodiatus 1598-ban Draskovich Mátyásnak, Fráter György rokonának adományozta. Az ő örökébe lépett három év múlva, szint-

tén az eszteromi érsek adományozásából *Mathis* György (1601-12). Ennek utóda, további hat évig unokaöccse, *Jan-kovich* András pozsonyi katonok lett.

A török megszállás folytán — mint négy elődje — *Jan-kovich* sem rezideálhatott Fejérvárra, ezért a nagy távol-ság miatt a javadalmat bérbeadta élete fogytáig Enyingi Török Istvánnak évi 200 forintért, egy selem dunyháért és egy pár csizmáért. Utána két évig — Rupp J. szerint — Horovits volt az örökösök; róla azonban közelebbi adat nem ismeretes. Őt követte a méltóságban (1633-ig) *Kaposi* vagy *Kanoczi* János, aki 1629-től 1638-ig a fejérvári prépostságot is betöltötte.

Az ő utóda volt *Gorup* Ferenc (1633-64), veszprémi, majd győri nagypréost, novii c. püspök, ezenkívül Gyula-fy Kristóf adományozásából ráóti prépost, akinek ide-jéből legtöbb maradt reánk a custodiatus balaonmeleki birtoktörvényéről. Egy birókrer 1653 évi akái közül ismerteti Szvorényi a custodiatus jószágait és jövedelmeit. Eszerint Zalában Boldo-asszony-Dörgicse és Szeit-ér-Dörgicse 9 forint évi censtul fizetnek, Ság-D. és Kisfalud-D. elpusztult falvak közül az előbbi 6 forintot fizetett, utóbbi csak egy tzedet a ott, de ezentúl egy-egy lakott telek után 25 denárral tartozik, meg egy kapnanna és egy kalácsal. Lovas faluban is volt az örökösöknek 3 jobbágva, akiknek ugyanennyi forintot kell fizetniök. Somogyban Öszed évenként 15 tallért (másévi 22 forint 50 den.) a földesúrnak. mig Mernye évi censusa 25 tallér vagyis 3750 forint.

1661-ből egy érdekes magyar nyelvű irat ad rólóan számot a custodiatusi javairól, amikor a még minélíg nyom-asztó török megszállás miatt *Gorup* örökösök *Karachich* Mityás tihanyi vár a íárya bízva somogyi, tonai és zalai jószágainak gondozását. Ebből a leírásból is csak a balatonmeleki birtokokat érintő és halászati vonatkozású sorokat közöljük.

«En, *Gorup* Ferenc stb. ... adom mindeneknek az kiknek illik tudára, hogy énnékem táulvaló rezidenciám miatt, minthogy azon fejérvári jószágoknak condvavisele-sére nem érkezem, biztam az nemes és viló *Karachich* Mityás tihanyi kapitány uramra, hogy ő kegyelme jövedelmét az ott lakó jobbágysáron exiglhassa, magához vehesse és mások ellen oltalnazhassa is ... Eösmet, kinek adója 15 tallér ... Szentagótát a Saár mellett, attól a nek 4 mázsa vizát) ... Maros és Vámbáz pusztákat Foksabadiak szántják, éik és veik, adnak róla minden veésből dézmát, 4 forintot és egy csizmát, ez is legyen Kapitány uramnak fáradságáért; Töröki pusztát éik Kiliiek, adnak róla 10 forintot. Jódi pusztát élik Zamárdiak, Kiliiek ... ennek haszna legyen Kapitány uramé. (Felolrol sok dunai és zseliczei helységet és folytatja.) Item Vadéi pusztát, melyet ezideig árendáltam Dörgicsei ispánomnak 8 talléron. Mindezek elejétől fogva voltanak a fejérvári custosé, melyet II. Ferdinánd cászárnak kegyelmes akaratjából kez-mezhez vettem és b'ram s szabad uraságában voltam ... Ezeket mind Kapitány uramra bíom, mi el Egyházi jószág, viselje gondját, legyen Isémekek is, énnékem is, ő kegyelmének is fáradsága után. Ezeken kívül kérem ő kegyelmét, legyen segéségül s oltalmul a Ba'on meléit lévő jószágoknak is, u. m. Lovasi portzionnak, Sz.-Péter-Dörgicse-nek, B.-Asszony-D.-nek, Ság-D.-i pusztának, Akal-Dörgicse-nek, Kisfalud-D.-nek és Kékuti falurak. És mi el mind-azokról dézmám mindenféle és adóm jár, az itt való Is-pányommal egyvet értven megdézsmáltassa, betakaríttassa és kezemhez hordassa ... Actum Jaurini stb.»

A tulajdonjogi viszonyoknak a török uralom és a forradalmak okozta bizonytalanságát mutatja, hogy az ebben a «pötsés levél»-ben felsorolt helysékek, ill. puszták egy része már a XVIII. században sem volt az örökösök birtokában. Valószínű, hogy a zürzavaros korszak után az újszereményi bizottság által elrendelt konfiskálás és jogcím-igazoló eljárás során az örökösök nem voltak abban a helyzetben, hogy birtokjukat valamennyi, *Gorup* levele-ben felsorolt jószágokra bebizonyíthassák. Egyben arról is tanúságot tesz ez a neveze és megbízó levél, hogy a török

megszállás folytán mennyire elpusztultak, ill. elérték-le-nedtek a legjobb földbirtokok is.

1665 és 1685 évek közt nem tudunk örökösokről, ezután 25 esztendeig *Matusek* András győri nagypréost és scopiai c. püspök viselte — alkalmasint *Széchenyi* György érsek jóvótiból — a custosi stallumot. Neki a laot, hogy a t'rsaskár'áan má félszá ados számú etése után 1688-ban bevonhatott a fészabadi ott Fejérvárra. 1695-ben ő arto-ta *Széchenyi* György érsek felett a magyar gyászbesédet, melyet nyomtatásban is kiadott. Egyáltalán lelkes és áldozatkész párfogója volt a magyar iradalomnak, a custosi javadalom épsége felett is gondosan őrködött.

Az Orsz. Le'etárban végzett ku'á'áink során számos okmányra akadunk (nevezetesen az Urbaria et Conscriptio-nes hatalmas gyűjteményeiben), melyekben a birtokok igazolása és a fegyverválság megalapítása céljából esz-közöt összeírások és becslések során *Matusek* custos jó-szágai is sorra kerülnek. A balatonparti uradalmak közül az öszödi (Eöszed) a Kaposvárra kirendelt kanari pro-visor, *Ernst Heher* írta össze nagy részle'sséggel 1701 májusában. A török ki'akarodása óta eltelt 13 év alatt a közég legtöbb paraszta visszaért vagy mások jötek a ki-mu tak helyébe, mert a korábbi 9 egész el'es jobbágy r-tökből már 6 és fél volt megszállva és az állatállomány is fe'tűnően számos volt. Csabó, Antal, Sabó, Kántor egészteleknek 6-6 ökre és 4-4 tehere, *Antalrak* még 3 lova is volt. A leggazdagabb paraszt, az ögyermekes *Csapó* János még 6 borjúval és 13 sertéssel is rendelkezett, 5 hold szőleje is volt, meg 8 szekér gabonája és 10 szekér szénája²⁾ Telkenként 1.50 forintot fizettek *Matusek* custosnak, a koppanyi bég is korábban ennyit kapott. A jobbágyok mind kávinisták voltak.

A zalai birtokokról 1700 decembereben készített össze-írást *Wibner* Pál kanizsai provizor *Vizkeleti* szolgabíró közbenjöttével. Akali-Dörgicse faluban 25 hold szántója, 9 hold rétje, 80 szőleje és 10 hold rossz erdeje volt *Matusek* örökösöknek. Csak 3 lakott telek volt a faluban és 3 elhagyott. A keresény földesúrnak 6 forintot fizettek, de korábban a fejérvári *Ozmán Sahin* 15 forintot kapott. Fölső- és Alsó Dörgicse faluban 100 hold volt szántó, 30 a rét, 100 a szőlő és 40 hold rossz, tűzifát termő erdő. Az első helységben 4 egész telek volt nemes, egy elhagyott és egy nemesi telek; Alsó-Dörgicse 5 lakott telek. Az örökösök a tzedeken felül 9 forintot kapott a két falutól, a török földesúr 30 forintot.

Szvorényi is közöl egy 1703. évi hatósági okmányt, melyben *Vizkeleti* József zalai szolgabíró és két esküdtje «aggyuk tudára az kiknek illik, hogy Mélt. *Matusek* *Endre* fejérvári Custos urunk ő nagysága rekviziciójából ... jöt-tünk ide Fölső-Akaji Szent Péter-Dörgicse nevű faluban ... emléttet Urunk ő nagysága Fejérvári Custosságbéli jószá-gában ... Actum Szent Péter Dörgicse ... » Az irásban több odaváló lakos «hűit le'evén fateállja, hogy Dörgicse régtől fogva custosságbéli jószág».

Matusek halála után *József* király a lefejezett *Nádasdy* *Ferenc* országbírónak pálos remetévé lett, majd csanádi püspökségre emelt *László* fiára ruházta a custodiatus. Bö-kezi földesúr és nagy hit értő volt: a somogyi birtokokon *Radonay*, az ékezzavú pécsi püspök köremű ő'éével uni-tárius és református jobbágyait a ka'h. hitre térítette, amint ez *Kalló* *Antal* göllei plébános feljegyzéseiben részle'sen olvasható. Mernyét, Fonót ő népesítette be újra, templomokat építtetett és restaurált. *Kalló* szerint 1725-ben, de valószínűbb, hogy 1730-ban halt meg. Az ő idejében, 1726-ban készítették *Madarász* *László* somogyi alispán és szol-gabírá a megye birtokosainak összeírását. E szerint *Nádasdy* *L.* gróf örökösök kezén Somogyban 34 egész és 2 félközérég, valamint 52 pusztát volt. (Somogyvármegye mono-gráfiaja. 597. lap.)

Nádasdy halála után, de már korábban, *Rákóczi* sza-badságharc alatt és után is a bécsi udvart *Kollonics* ma-

²⁾ Egy egész jobbágytelek minőség szerint 1628 hold szántóból, 88-22 hold kaszás rétből állt, házon és belsősegen kívül. — A szőlő holdja (*Juchart*) több, mint fele volt az 1200 öles szántóholdnak (*Joch*)

¹⁾ Abban az időben tehát még sok viza úszhato't fel a Dunából a Sárvízbe is.

gyargyűlölete inspirálta az egyháznagyi székek betöltésénél. Ennek a politikának egyik első, sok keserűséget okozott nyilvánulása volt már az is, hogy a primási székbe nem Széchenyi György unokaöccsét, a nagvérdemű, erős magyar érzésű Széchenyi Pál kalocsai érseket, hanem egy német birodalmi herceget illettek. Másik jellemző eset volt, amikor Radonay Mátyás utódjává Nesselrode Vilmos birodalmi gróftól tőlék meg pécsi püspöknek, egyben fejevári prépostnak, s ráadásul még Tolna és Baranya főispánságát is ráruházták. Nesselrode az örkanonokság jószágait is iparkodott megszerezni, de ez nem sikerült neki. A fejevári prépostságot egyébként 1729-ben unokaöccsére, Nesselrode Bertram grófra resignálta, aki ezt a méltóságát egész a fejevári püspökség alapításáig, 1777-ig be is töltötte.

Nádasdy után és ettől fogva végig az örkanonokság is az udvar kegyeit élvező, idegen honos arisztokraták beneficiuma lett, ami ellen az országgyűlésen is tiltakozás hangzott el. 1730 és 1769 közt Dalberg G. Vilmos báró, augsburgi kanonok, a császárság első lovagrendi családjának sarja volt a custos. Ez ősi magyar papi méltóság utolsó tulajdosa Edling Rudolf gróf, görzi érsek volt, akinek Mária Terézia 1774-ben adományozta a custodialust. Három évvel utóbb a királyné megalapította a fejevári püspökséget s a társaskáptalan 6 tagú székeskáptalanná alakult. Az utolsó német prépostot, a folyton perlekedő Nesselrodét a királyné leköszöntette méltóságáról, de a custodiatust még Edling érsek javadalma maradt, ennek 1803-ban bekövetkezett haláláig.

Már Dalberg gróf bérlő által kezelte a custodiatusi javakat: előbb Keresztes János göllei plébánossal próbálkozott, aki nagyon rosszul gazdálkodott, majd 1735-ben Vincenti fejevári kereskedőnek adta át a gazdaságokat 1500 frt évi bérért. 1744-ben Rhabóczky uradalmi ügyvéd 2000 frt-os béránálattal kijelente a bérleményből Vincentit. Kalló plébános feljegyzései szerint kártyás, eszem-iszom ember volt, aki 1757-ben egy átmulatott éjszaka után gutaütésben halt meg. A bérlet mostohafiára, Híjemer Ignácra, egy fejevári mészáros gyermekére szállt évi 2500 frt-ért. Ezt megkapzsi és könyörtelen embernek jellemzik, aki 13 év alatt 200.000 frt-ot harácsolts össze a bérletből, végül azonban rajtavesztett, mert a sok panasza Grassalkovich kamarai elnök vizsgálatot indított ellene. A faluról falura járt bizottság számtalan eselben találta vétkesnek, azért a helytartótanács részint a fiskusnak, részint egyeseknek megítéltendő 100.000 frt-ban marasztalta el, 1771-ben pedig kitétték a custodiatusi javak kormányzásából. Utána Sixti Ferenc földmérő lett a kormányzó, aki mérnöki munkájával érdemeket szerzett.

Edling érsek is bérbeadta a jószágokat fivérének, Edling Fülöp grófnak, bécsi cs. kir. tanácsosnak évi 12.000 frt-ért. Az utolsó örkanonok kegyes és művelt ember hírében állt, aki szegények gyámolítására, templomok és plébániák építésére sokat áldozott. A mernyei piarista rendházban őrzik a képmását. Edling Fülöptől id. Szentgyörgyi Horváth Zsigmond és Gludovác József kir. tanácsosok vették át a bérletet évi 16.000 frt-ért, majd amikor Gludovác 1801-ben meghalt, az összes uradalmak a nagytekintélyű Horváth Zsigmondra, Békésmegye főispánjára és belső tilkos tanácsosra szálltak át. Edling custos halála után (1803) a bérletet továbbra is Horváth tartotta meg, aki 4 éven át a kincstárnak most már évi 30.000 frt-ot fizetett haszonbérben.

Ez a 4 évi interregnum előzte meg az egykori custodiatusi jószágok birtokjogában beállott és a magyar ifjúság nevelése, de a magyar irodalom és tudomány fejlesztése szempontjából is nagyjelentőségű változást.

Köz tudomású, hogy a jezsuita rendnek 1773-ban történt feloszlása óta az ő iskoláik és nevelőintézeik nagy részét az akkor már négy emberöltő óta hazánkban működő kegyes tanítórendre bízták. A jezsuita rend nagykiterjedésű birtokait (így a balatonmelléki Vörösberényt, Kenesét. Akaratlyát is) azonban a királyné a kir. tanulmányalapra ruházta³⁾ amelyetől a piarista rend elég szegényes támogatást, minden tanár után alig évi 50 frt-ot élvezett. Amint Takács

Sándor rendi történetíró a budapesti piarista kollégium történetében, továbbá Benyák Bernárról, a piarista bölcselőről és pedagógról írt életrajzában eljeseleli, a mult száz ad második évében maga a rend kormánya is szükség esnek látta, hogy nagy sze ény éében az ország rend ehez forduljon segítségért. Terjedelmes apo'ógiát nyújtott be, amelyben a többek között kimutatta, hogy a rendre 315 szerzetes ellátására és 25 gimnázium fenntartására mindössze 45 ezer frt-ja volt. Egy rendtagra tehát alig 140 frt esett. Németszeghy István mosoni követ az 1802. évi dunántúli kerületi ülésben felhívta a rendek figyelmét az óvári piaristák túrhe'ellen szegénységére. A rend érdekében szólalt fel Bezerédj és Prileszki is, utána Ghyczy és Ürményi. Egyhangúlag elhatáro'ták, hogy a királynak méltóbb dolációra ajánlják azt a tanítórendet, mely «a legsúlyosabb időkben egyedül húzta az igát s most nagy szegénysége miatt a bukás szé'én áll.» Az országgyűlés előterjesztésére Ferenc király a piaristáknak évi 32.000 frt-ot engedélyezett a tanulmányi alapból.

Az 1807. évi budai országgyűlés alatt Ferenc király József nádor és Boráros városbíró kíséretében látogatást tett a piarista rendházban és gimnáziumban s egyes osztályokban maga is intézett kérdéseket a tanulókhöz. Látva az iskola szegényes berendezését és felszerelését, ott helyben ígéretet tett a rend megszégítésére. Miután felhívták figyelmét a fejevári örkanonokság négy éve tarló «sedis vacantia»-jára és jószágai gazdáltságára, 1807. júli 10.-én kiadta adománylevelét, mellyel «a custodiatust összes javait, jogait, mezővárosait, falvait, pusztáit stb. azok hasznáival és terményeivel együtt» a magyar kegyes iskolások rendjének adományozta és így lehetővé tette a tanítórendnek további fennmaradását s a piarista iskolaügy korszerű fejlesztését. Február 12.-ét, a királyi látogatás napját minden évben megünneplik a rend összes intézeteiben. Az adománylevelé kiköti, hogy ez adomány csak addig marad érvényben, amíg a rend az ifjúság tanítása és nevelése körüli kötelezettségét betölti. Előírja továbbá, hogy a birtokok kormányzását a mindenkori rendfőnök a káptalan által választott 3 rendtag közreműködésével vezesse, a jövedelmeket a rend költségiumai és társházai között a szükséghez képest minden éven szétosztja s a kezelésről, valamint a jövedelmek felosztásáról a rendi káptalannak évenként számadást adjon. Viszont tartozik a rend a plébánosok pénztárába évenként 1492.42 frt-ot s másik évi 1492.42 frt-ot egyházi segély címen a kir. kincstárhoz befizetni.

A piarista rend akkori tartományfőnöke, Egerváry Ignác 1808-ban a birtokokat 40.000 frt-ért ismét csak Szentgyörgyi Horváth Zsigmondnak adta bérbe, aki azonban még ugyanabban az évben elhalálozott s a bérletet hasonnevű fia, Somogy megye követe vette át. Ugyanő 1810-ben a királytól grófi rangot és Hugonnára adományt nyert; nevével ugyanekkor Hugonnayra változtatta és alapítója lett a gróf Hugonnay családnak. Ekkor azonban már nem volt a piaristák bérlője, mert a tanítórend megváltotta tőle a felszerelés egy részét és 1809. év elejétől fogva az összes birtokokat saját kezelésébe vette. Ez a gazdálkodási rend azóta is megmaradt. A piaristák nagy tekintéllyel és szakértelmével foly'a'ott gazdálkodása országszerte ismert, s a termelői, de kiváltképp tenyészítői eredményekről a mezőgazdasági kiállításokon évről-évre elnyert díjak nagy száma tesz tanúságot.

Egyedül a halgazdaság kivétel a saját kezelés alól, ami azonban a Balatonnak ősidők óta tekintélyes számú vízbirtokra való felosztódása, nevezetesen pedig az 1838:XIX. tc.-kel kötelezővé tett halásztársulati kezelése következtében másképp nehezen is képzelhető. A XIX. század folyamán az őszdít éppúgy, mint az akali vizet helyi halászbérlők útján hasznosították. Az akali viz is, mint a szomszéd zankai elég keskeny sávot alkot a Balaton középvonaláig. Így érthető, amit Jankó János (A balatonmelléki lakosság néprajza 1902.) a balatoni vízbirtokmegosztás egyik kuriózumaképp megemlíti: «A zánkai víz olyan kicsiny, hogy a törvény szerint a húzóhálóval meghalászni nem lehet, hacsak bérlője az akali víz bérlőjével nem huzat, akivel aztán a fogaon osztozkodnia kell.» (305. lap)

Az akali és őszditi szembenéző part között a piarista uradalmak némi hajóforgalmat is tartottak és tartanak ma is

³⁾ V. ö. a régi balatoni jezsuita birtokok történeti vázlatát e sorok írójától a Halászat f. é. júliusi számában.

fenn; a két gazdaság területén ezt és különféle árva okok cserének egymás között: felülről bor, fát és éjszakai, alulról gabonát, egeret szállítanak deregnyéi. Erről tudunk az őszödi partról a vízbe nyúló kőmőködő maradványa is, melyet a síófoki és szemesi halások miatt fogas- és őnhalak időnkinti csoportosóhelyét rézga ismernek.

Az 1881. évben S. échenyi Imre gróf ösztönzése megalakult Balatoni Halász Szövetkezeti egyesítésében a kegyes tanítórend is kérvényezte magát Horváth Lajos ispán személyében. A halászati törvény életbelétele folytán ugyancsak Széchenyi Imre elnökségével megalakult Balatoni Halászati Társulat választmányában a mindenkori mernyei jószágkormányzó rendtag képviseli a kegyes tanítórendet. A társulat megalakulásakor, 1890-ben a rendnek Öszödon 1345 kat. hold, Akaliban pedig 4396 kat. hold mederbirtoka volt. Az 1926-ban megkezdett új kataszteri felmérés után a piaristák vízbirtoka a társulat érdekeltjei kimutatásában a következőképpen van nyilvánarva: Akali 4357, Öszödi 1192 kat. hold. Ezzel a hatodfélezer holddal, az egész Balaton vízterületének egyszázadrészevel a kegyes tanítórend a veszprémi káptalan, a Festetics hercegi hitbizomány, a tihanyi apátság, a Hunyady grófi uradalom és a kir. tanulmányalap után a hatodik helyet foglalja el a balatoni halászat jogtulajdonosok sorában.

Felhasznált irodalom:

Balics Lajos: A róm. kat. egyház tört. Magyarországon II. II.

Békefi Remig: A piarista apátság története.

Békefi Remig: A Balaton körny. egyházai és várai a középkorban.

Csánky Dezső: M-g tört. földr. a Hunyadyak kor. II. III.

Degé Alajos: A magyar halászati jog a középkorban. 1839.

Jankó J.: A Balaton-melléki lakosság nérajza. 1932.

Károly János: Felsővármegye története. I. és II.

Lukács Károly: Balatonparti falvak az újszervezési bizottság igazgatása alatt. Balatoni Szemle, 1912. aug.

Lukács József: A veszprémi egyházmegye közzététel 1909.

Melhárd Gyula: A székesfejevári őrkánonokosság tört. Veszprém, 1906.

Orsz. Levéltár kézirat-gyűjt. Urb. et Consecr. és Neoacq. comm.

Pauer János: Hist. Diocesis Alba-Regal. 1887.

Somogyvármegye monográfiája. 1913.

Szentpétery Imre: Az Árpád-házi királyok okl. krit. jegyz. I. 1923.

Szvorényi J.: Dissert. hist. de Albensi Custodiatu. 1809.

Takáts S.: A budapesti piarista kolégium tört. 1895.

Takáts S.: Benyák Bernát és a magyar oktatásügy. 1891.

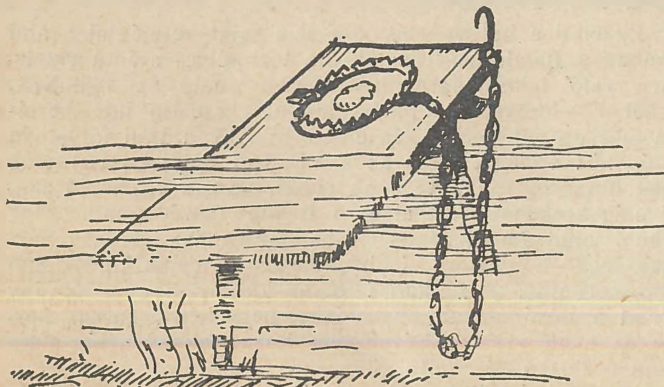
Lukács Károly dr.

A pézsmapocok. (Fiber zibethicus)

Írta: Vásárhelyi István.

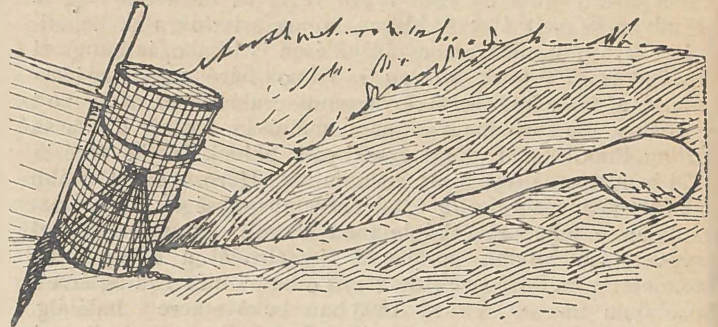
(Folytatás).

Ha a vizet teljes szélességében parttól-partig, el nem zárhatjuk, eredményt alig érünk el. Hordalékos vízben pedig a varsát a szeméibe kerülő szeméttel a víz sodra helyéből kimozdítja s így a célnak már nem felelhet meg. Végül a legeredményesebb, magyar találmányú varsák használatát

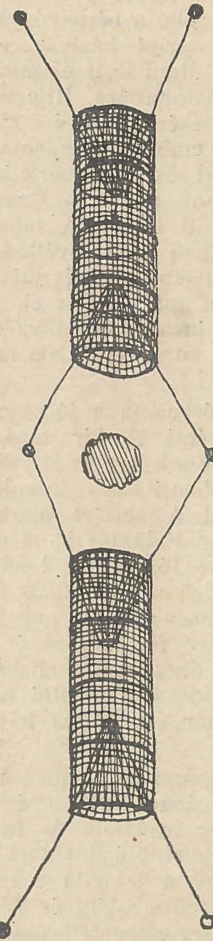
Mesterséges szigetecske csapdával.

ismertetem. Ezeket Óberfrank halászmester találta föl, s alkalmazta igen eredményesen a soroksári Dunaágban, sok-sok varsája szétrágása után. Az egyiket parti fészeknél lehet alkalmazni, míg a másikkal a víz színére épített kunyhóból lehet fogni. Az első áll egy 100 cm. magas s 30 cm. széles hengeralakú drótvarsából. Ezt a parti lyuk fölé, az iszapba nyomják s esetleg egy karóval megerősítik, hogy a víz folyása ki ne mozgassa. Ezzel aztán a parti fészekben lakó összes állatot ki lehet fogni. A másik áll két darab kétnyílású drótvarsából. Itt a varsa teste 170 cm. hosszú, az átmérője pedig 100 cm. A két végén levő szárnyak száma négy s hosszúsága a szükségletnek megfelelő. Alkalmazásuk a következő: A pézsmapocokkunyhót a szárnyakkal teljesen körülvesztjük. A külső szárnyakat is jó szélesre húzzuk s ezzel a móddal úgy a kunyhóból távozókat, mint az ide visszatérni akarókat egytől-egyet elfoghatjuk. A feltalálója az elsőt in-

Pézsmapocok-varsák parti lyuknál.

kább télen, míg a másodikat nyáron alkalmazza. S hogy milyen eredménnyel, mutatja az, hogy 1935. őszétől 1936. ta-

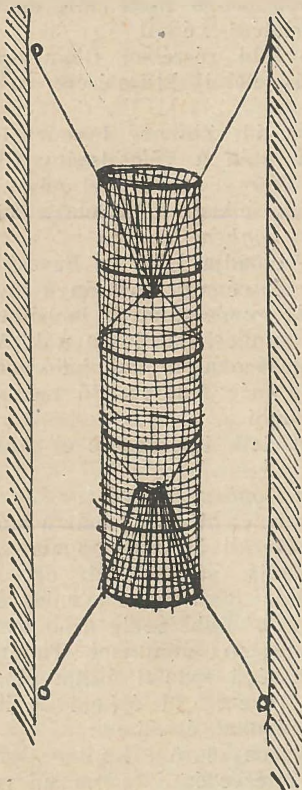
Varsák, vízreépített pézsmapocok-kunyhó körül.

vaszáig mintegy 2300 darabot fogtak. 1938-ban Óberfrank mestertől azt az értesítést kaptam, hogy a soroksári Dunaágban pézsmapocok már nincs, mert ők ott már mind kipusztították. Ez, az állat életmódját ismerve, egy kicsit talán túlzás, de számát bizonyára igen megapasztották. Írták még kiásással is. Ezt aztán néha kombinálják még valami jó fogós kitorék alkalmazásával is. Ilyen kiásással dolgozó pocok-

fogó társaság a Duna mentén állítólag több is működik több-kevesebb eredménnyel. Alkalmadtán lőfegyverrel is gyérik, de így igen sok elvész, mert ha sebesülten még a víz alá tud bukni, vagy fészékben pusztul el, vagy csak napok mulva veti föl a víz, rendszerint már használhatatlan gereznával.

Végül pedig a pézsmapocok csökkentésére felvetett életrevaló biológiai védekezési módot szabad legyen ismertetnem. Gyöngyös-halászi Takách Gy. ajánlotta, hogy az állat számának csökkentésére amerikai nyércet (*Mustela vison* Schreb.) alkalmazzunk. Olyformán, hogy Amerikából, vagy valamelyik neves európai telepről jóminőségű prémet szolgáltatató állatokat beszerezve, egy központi telepen szaporítsuk el s utódait a pocoktól meglepett területen engedjük szabadon. Ez az őshazájabeli természetes ellensége számát bizonyára korlátozná s ráadásul benne egy igen jó prémet szolgáltatató állatot is kapnánk. Túlságos elszaporodásától, halak, rákokban okozott kártól sem kellene tartanunk, mert szaporasága nem nagy. A mindenkori pézsmapocokszaporulat pedig mindig kellő mennyiségű étellel látná el őket. A felvetett eszme, ismétlem, életrevaló s eredményesen is lehetne alkalmazni pl. a Velencei tavon. Ma már hál Istennek nem is kellene amerikai nyérccel próbálkoznunk, mert a visszatért Ruszinszkóból és Erdélyből is európai nyérc tenyészpárjait is aránylag könnyen be lehetne szerezni erre a célra, ami bizonyára tökéletesen meg is felelne. Különbön is ez az állat valamikor az összes hazai vizek mellett élt s csak a kultúra nyomában járó hal-, rák-, vizimadár-megfogyatkozás kényszerítette a távoleső csendesebb hegyi patakok mellé.

A nálunk élők prémjéről éppen úgy, mint a többi európai országokban, eleinte nem a legkedvezőbbben nyilatkoztak a szakemberek. Ez érthető is. Hiszen 1929/30-ban az elejtési jutalmak korában, mindenki, mindenkor zsákmányolni próbálta. Fiatal, nyári, sőt még vízben megpállott bőrt is beküldtek értékesítésre. Hogy aztán ez a vegyes prém nem vehette föl a versenyt a kellő időben zsákmányolt, jól kezelt s válogatott amerikai prémmel, az csak természetes. Ma mikor már ismerjük a helyes elejtés idejét s a lenyuzott bőrök kellő kezelését, szűcseink szívesen veszik a

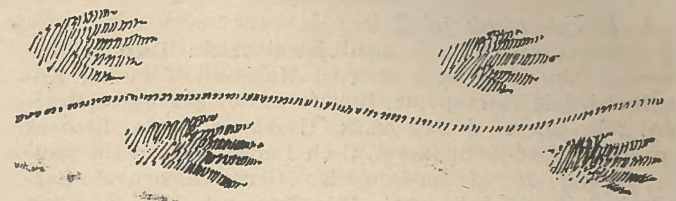
Pézsmapocok-varsa patakban.

hazai származásúakat is és darabjéért több pengőt is fizetnek. A használható prém zsákmányolási ideje a tél vége s koratavas. Helyes kezelése pedig az, hogy a két hátsó comb között felhasított s így lenyuzott s kifordított bőrről a lábakat, a farkat levágjuk s kúpalakú deszkára húzva, szárazítjuk. Párnapi száradás után, mikor még a bőr hajlékony, kifordítjuk, s a hús felé néző oldalával húzzuk a deszkára, teljes kiszáradásig. Ha a prém véres volna, lenyuzás után megmossuk s vagy fűrészpórral, vagy korpával dörzsölve,

teljesen megszárazítjuk. Ugyanígy járunk el akkor is, ha vizes. Ha pedig a bőr belső oldala lővéstől, ütéstől volna véres, ezt nedves ruhával tisztára töröljük s utána száraz ruhával leszárítjuk. Mert a véres, vagy nedves prémet, ha deszkára húzzuk, legtöbbször megpállik s hasznavehetetlenné válik. Megszáradása után eladásig szellős, hűvös, de száraz helyen tároljuk s a károsító rovarok ellen naftalin, vagy globollal védjük. Az így kezelt gereznáért minden prémkereskedő, vagy szűcs szívesen megfizeti a legmagasabb napi árat.

Megjelenését megelőző s azt követő időkben, több hivatalos rendelet is jelent meg, mely irtását szigorúan elrendeli. Ezek a következők:

7775/1915. II. B. 2. Sz. 68917/1926. F. m., 66,800/1929. IX. 2. Ezeken kívül a Rovartani Állomás kiadásában két irtású ismertető füzet is jelent meg. Nálunk tehát a gátörök, vadörök és mezőöröknek kötelessége az állatot mindenkor irtani. Tekintettel az állat életmódjának eddigi ismeretére, helyesebb volna a mindenkori irtását a halastavak s esetleg a védgátak környékére korlátozni. A másutt élőkre pedig, kellő időbeni vadászatot megállapítani. Mert ha már nálunk véglegesen megtelepedett és terményeinket fogyasztja, legalább a megfelelő időben zsákmányolt és jól értékesíthető bőrökkel kárpótoljon bennünket.

A pézsmapocok nyoma.

A pézsmapocok életét s hazai előfordulását tárgyaló dolgozatomat befejezve, érzem, hogy munkám nem tökéletes. Hiszen, minden előfordulási adat nem juthatott tudomásomra. Elkészítését mégis szükségesnek tartottam, mert az állat megjelésétől eltelt 27 év alatt csak igen elszórt adatok álltak napvilágot róla. S úgy gondolom összegyűjtve, méltán érdekelheti a halászokat, gazdákat és vadászokat. A pézsmapocok térhódítása napjainkban is tart. S azt hiszem, nincs messze az az idő, amikor az egész ország területén, a neki megfelelő élettérben olyan közönséges lesz, mint pl. a mezei pocok. Ennek a terjeszkedésnek követése is kötelességünk, már csak tudományos szempontból is. Azért arra kérném az olvasót, hogy minden előfordulási adatot közöljenek le halászati, vagy vadászlapjainkban, hogy további földolgozásban fölhasználhassuk.

Ugyancsak a magam részére is volna egy kérésem. Juttassanak kedves halász- és vadásztársaim néhány élő, vagy elejtett pézsmapocokhoz, további tanulmányozásra. Lenyuzott testet is használhatok, ha a koponya ép. Portót s egyéb költségeket fizetem. Cím Lillafüred (Borsod m.).

(Vége)

Társulatok—Egyesületek

Jegyzőkönyv.

felvétellett Budapesten, 1942. október 26.-án az Országos Halászati Egyesület választmányi ülésén.

Jelen voltak:

Corchus Zoltán alelnök, mint a választmányi ülés elnöke, báró Bornemissa Tivadar, Csernyus László, Illik Viktor, vitéz Illésy Zoltán, dr. Kelemen Imre, Manninger G. Adolf, dr. Maucha Rezső, Nyáry János, dr. Raskó Pál, Répássy Miklós, Schneider Rezső, Tóth Kálmán, dr. Unger Emil, Uzoni László, id. Zimmer Ferenc választmányi tagok, továbbá Jolánkai Vilmos titkár, Kontur György pénztáros és a jegyzőkönyv vezetője Orosz Irén.

Elnök üdvözlé a megjelenteket és bejelenté, hogy a következők mentették ki magukat: Báldy Bálint, Cserhádi Sándor, dr. Darányi Béla, dr. Gébert József, Heincz Pál, Köhler Géza, gr. Pappenheim Sándor, Szalkai Béla, Tóth József.

Elnök megállapítja, hogy a választmányi ülés határozatképes, mert az alapszabályok 12. §-a szerint a hiva-

talbéli tagokon kívül 5 tagnál többen vannak jelen. Örömeink ad kifejezést, hogy az Egyesületben felmerült elmentéket sikerült kiküszöbölni és remélhető, hogy ezentúl az Egyesület működése zavartalanul fog lefolyni és megfelel annak a fontos közgazdasági feladatának, amelyet a mostani idők reá rónak.

Felkéri a Titkárt a tárgysorozat ismeretelésére.

Mielőtt a tárgysorozatra átlépnénk id. Zimmer Ferenc szomorú kötelességének tesz eleget, jelenti, hogy báró Inkey Pál a választmányának, illetve az Egyesületnek régi, érdemes tagja és volt elnöke meghalt. Méltatja érdemeit és kéri, hogy az Egyesület nevében koszorút helyezzünk koporsójára.

Elnök a választmány egyhangú véleményének ad kifejezést és javasolja báró Inkey Pál emlékének jegyzőkönyvben való megörökítését. Felkéri Zimmer Ferenc választmányi tag urat, hogy báró Inkey Pál temetésén az Egyesületet képviselje, koporsójára a koszorút helyezze el és tolmácsolja az özvegynek az Egyesület részvétnyilvánítását.

Választmány a javaslatokat egyhangúlag elfogadja és báró Inkey Pál emlékét jegyzőkönyvben megörökíti.

1. Belépő tagok felvétele.

1942 március 26. óta tagul jelentkeztek: Turouyi Biedermann László Mozsgó, Bodrogi Halászi Társulat, Kolozs Richárd ig. Sárospatak, Bognár József gazdasága Pusztakiszózlár, Bozsek József halász Csokonyavisonta, Brozsek János halkereskedő Budapest, Cseh Endre halászbérlő Szolnok, Dancsi József halászmester Gergelyugornya, Esztergomi Székesfőkap. urad. Int. Tapsony, Hg. Festelich Erdőgondnoksága Berzenca, özv. fraknói gr. Esterházy Pálné urad. Szigliget, gr. Endrődy Péter uradalma Somlóvár, Frech Mihály halász Budafok, Garadnavölgyi tőgazdaság, Csermely László főerdőmérnök Lillafüred, Gönczi Járasi Halásztársulat, Jeney Károly a.eln. Gönczruszka, Grécz Béla halászmester Tarnóc, Hohenbohe hgi. erdőhivatal, Maáb Bálint hgi főerdőmérnök, Somogyszob, gr. Hoyos Miksa uradalma Németlad, Jolánka Vilmos ny. igazg. főmérnök Budapest, gr. Kendeffy Ádám nagybirtokos Pogányszentpéter, Khin Lajos halászmester Doborgaz, Király Bálint halászmester Mezőladány, Kitthinger István földbérlő Fáni-major, Komáromi Halászi Társulat, Kovács Géza igazg. Dunaalmás, Komlósi-Unger bérgazdasága Püspökpuszta, Konkoly-Thege Géza okl. gazda Cibakháza, Konkoly-Thege Miklós földbirtokos Kiskecskédpuszta, Kőszeghy Béla kir. gazd. tanácsos Pincehely, Kungl János halász Katymár, Lakatos Lajos halászmester Mezőladány, Lőrincz Gábor halászbérlő Tiszaróff, Magyar Kegyes Tanítórend Tőgazdasága, Győrffy Jenő Mernye, M. kir. Baromfitenyésztő Kísérleti Tangazdaság, Gödöllő, Márfy Elemér gazdasága, Hencse, Maleovits Ferenc és társai halászbérlők, Nagybaracska, Meisitz Lajos halászmester Dunaföldvár, Müller József halász Budafok, Nagy János felsőházi tag Pincehely, Pányi György halász Martély, v. Perczel József földbirtokos Bonyhád, Péter Pál egyetemi hallgató Szeged, Skublics János földbirtokos Kaposmérő, Szabó János gazda Nyárasd, Szabó János földműves Tóalmás, Szászy Lajos okl. gazda Baróta-puszta, Szatmárvármegyei Halászi Társulat, Rác Lajos igazg. Szatmárnémeti, gr. Széchenyi Andor Pál uradalma Ferenczi Miklós Marczali, Szentpéter Halászegyesület, dr. Szigyártó Gábor eln. Marosvásárhely, H. Sz. tányai Matild földbirtokos Baracs, gr. Teleki László földbirtokos Tápóispáp, Világhy Imre urad. főmérnök Nemesahany, Benő Zoltán földműves, Szentlőrinc-káta.

A Választmány örömmel állapítja meg, hogy úgyszólván az ország minden részéből ismét szép számban kéri a felvételt. Felsoroltakat az Egyesület tagjai közé felveszi és megerősítésüket a közgyűlésnek javasolja.

2. Kontur György kir. főmérnök pénztárosi tisztségéről való lemondásának bejelentése.

Titkár: Felolvassa Kontur György lemondó levelét, valamint utód kijelölésére vonatkozó javaslatát.

Elnök: Már a múlt választmányi ülésen sajnálattal vettük tudomásul titkári megbízatásáról való lemondását, most a pénztárosi állásáról való lemondását kell szomo-

rúan tudomásul venni. Sajnáljuk, hogy a főmérnök úr az Egyesülettől megválni kénytelen, mivel hivatalos megbízatása a pénztárosi állással összeférhetetlen. Amikor visszavonhatatlan elhalározását tudomásul vesszük, megköszönjük a minden dicsőretet és elismerést érdemlő munkásságát és kérjük, hogy a továbbiakban is álljon az Egyesület rendelkezésére, támogasson bennünket továbbra is, főleg a titkárt, míg az adminisztráció újra a régi kerékvágásba jön.

Uzoni László: Őszinte sajnálatot veszi Kontur György pénztáros úr távozását tudomásul és azt hiszi, hogy mindannyian tudjuk, hogy mit köszönhet az Egyesület Kontur György főmérnök úrnak. Arról talán nem is szükséges különösen részletesen nyilatkozni, hogy az egyesületi tagok a mai nehéz viszonyok között anyagilag is hálásak kell, hogy legyenek. Buzgó és kiváló munkásságának elismeréseként, miután a márciusi közgyűlés óta az igazgatói tisztséget is ellátta és az igazgatói tiszteletdíj az Egyesület pénztárában maradt, javasolja, hogy a választmány a tiszteletdíjat utalja ki Kontur Györgynek.

Elnök a javaslatot a maga részéről is örömmel pártolja.

A Választmány Kontur György pénztáros úr lemondását sajnálattal veszi tudomásul. Az Egyesület fellendítése, az igazgatói teendők ellátásánál kifejtett buzgó működéséért hálás köszönetét jegyzőkönyvileg fejezi ki és elrendeli, hogy a fel nem vett igazgatói tiszteletdíjat Kontur György főmérnök úrnak a pénztár fizesse ki.

Titkár felolvassa Kontur György javaslatát. Ebben utódjául ajánlja Orosz Irént, aki vezetése mellett eddig is a pénztárosi teendőket intézte. Javasolja, hogy részére a pénztárosi eddigi tiszteletdíja, havi 100.— pengő engedélyeztessék.

A Választmány Orosz Irén úrnőgyet 1942. november 1.-től további inlézkedésig a pénztárosi teendők ellátásával bizza meg, havi 100 pengő tiszteletdíj mellett, eddigi javadalmazásának érintése nélkül.

A javaslat további részében Clair Gyula egyesületi tag részére írói tiszteletdíj kifizetésére vonatkozólag tesz előterjesztést.

Répássy Miklós, id. Zimmer Ferenc, Unger Emil és Elnök hozzászólása után a Választmány Clair Gyula kir. főmérnök részére 300.— pengő kifizetését engedélyezi a «Halászat»-ba írandó cikkek tiszteletdíja címen.

3. Gumicsizma ügyben jelentés.

Kontur György eladja, hogy az Egyesületnek nagyobb mennyiségű magyar és német gyártmányú rövidszárú csizma szétosztása áll még rendelkezésre. Remélhető, hogy még német hosszúszárú gumicsizmát is kapunk. A halászi társulatokat és tőgazdaságokat a kiutalható mennyiségről értesítet'e. Az esetleg még fennmaradó mennyiséget pótlásként fogjuk kiutalhatni.

Választmány a tett intézkedésekkel köszönettel veszi tudomásul.

4. Kenderfonal ügyben jelentés.

Kontur György bejelenti, hogy már a múlt választmányi ülésen is jelezte, sikerült 3000 kg fonalat a hódási kendergyárnál biztosítani, sőt sikerült ezt a mennyiséget 6000 kg-ra felemelni. 3000 kg a jelenleg érvényben levő áron kerül eladásra, a többi pedig azon az áron, amelyet az új árrendelet meg fog állapítani. Tudomása szerint a cég a legjobb minőségű fonalat állítja elő. Az igényeket lehetőség szerint igyekezett kielégíteni. A halászi társulatokat és tőgazdaságokat értesítette.

A Választmány megköszöni Kontur György főmérnök úr fáradozásait és intézkedéseit tudomásul veszi.

5. Csillagfürt ügyben jelentés.

Elnök jelenti, hogy gr. Jankovich-Bésán Elemér a.elnök társa betegsége miatt nem tudtak közösen eljárni. Felkéri Kontur Györgyöt, hogy e tárgyat ismeresse.

Kontur György: A F. M. rendelet értelmében a kivitel-vel egyenlő mennyiséget kellene a tőgazdaságok részére rendelkezésére bocsátani. A kivi-el előreláthatólag egyenlőre 500 vagonra tehető. Az árkérdésben nem történt még megállapodás. Az Olajos Magkiviteli Egyesülés a tavalyi túl magas árat, 34.60 P-t kérte. Ez indokolatlan, mivel a feltételek is mások. A száraz csillagfürt beszáradási, tá-

ro'asi stb. költsége, kamatvesz'esége a tavalyinál kisebb. Remény van arra, hogy a'acsonyabb árat sikerül majd ki-harcolni. Az export hamarosan megindul és a szétosztás is esedékes lesz.

Id. Zimmer Ferenc: A kormányzatnak az az elve, hogy a termést minden tekintetben fokozzuk. Ma a hal nem luxus cikk és a többtermésnek súlyt kell helyezni a mennyiség növe'elé ére. Viszont ha nincs eséség, nincs több-termés, tehát több csillagfürtöt kell, hogy kapjunk. Véleménye szerint nem is annyira árkérdésről van szó, mint inkább mennyiségről.

Manninger G. Adolf: Szívesen eljár a Köv'ellátási minisztériumban, ahova a csillagfürt kérdése és a prémium kérdése tartozik. Kukorica kiu'alása teljesen kilátástalan.

Elnök: Mindent el kell követnünk, hogy minél nagyobb mennyiséget kaphassunk. Az árkér'éssel ne foglalkozzunk, nehogy ezen bukjon meg a kiutalás. Inkább arra helyezi a hangsúlyt, hogy amit kaphatunk, mielőbb megkapjuk és ne érvényesüljön ismét az a felfogás, hogy az extrahálás fontosabb, mint a haltermelés.

Répássy Miklós: Fontos, hogy mielőbb pontosan tudjuk mit kapunk, hogy jövő évi üz'emtervüket a to'gárda'ágok már most elkészíthessék. A múltban ugyanis előfordult, hogy azt kérde'ték: «minek kérnek most takarmányt, hiszen a halak télen nem esznek».

Elnök: Javasolja, hogy a csillagfürt extrahálását illetékesek ti'tsák el, mert kb. öt százalék o'aj, amit költséges eljárással nyernek, nem jöhet számtásba a'kor, mikor az extrahálás-al a haltakarmányo'as szempontj'á'ól tönkre teszik a csillagfürtöt. Amíg az egyesület nem kapja meg az igényelt mennyi'et, hassanak oda, hogy az extrahálást az állam ne engedélyezze. Igyekezzenek az eljáró urak továbbá odahatni, hogy az Egyesület még ez évben megkapja azt a csillagfürt mennyiséget, amit kértünk és igényel'tünk. Indítván'ozom, hogy a választmányi ülés után Hazay ömé'tóságánál, vagy Gyurcsék ömé'tóságánál 2-3 úr azonnal interveniáljon.

A Választmány a maga részéről sürgös utánjárásra kéri fel Manninger G. Ado'f és dr. Raskó Pál urakat, akik azon egyhangú kérelmüket hangoztassák, hogy a csillagfürt mennyiséget az Egyesület mielőbb megkapja és amíg az Egyesület nem kapja meg az igényelt mennyiséget, a csillagfürt extrahálását az állam ne engedélyezze.

6. Záróra rendelet.

Titkár felolvassa a rendelet lényeges kivonatát. Amint tudjuk a halüzemek nyitása különösen karácsonykor és husvétkor sokkal korábban kezdődik a rendez eladásí üz'letek 6 órájánál. Javasolja különö'esen ünnep előtt engedélyeztessék a halárusító kereskedőknek a reggel 4 órai vagy 5 órai nyitás.

Id. Zimmer Ferenc és Uzoni László hozzászólása után után a Választmány megbízta Titkárt, hogy sürgös beadvánnyal forduljon a Kereskedelemügyi Miniszter úrhoz, hogy a karácsonyt és husvétot megelőző 8 napon reggel 5 órai nyitásra ad'jon a halkereskedőknek engedélyt.

7. A szakosztályok felállításának ügyében kiküldött bizo'tságok jelentése.

Elnök a termelői szakosztály ügyében kiküldött bizo'tság Nyáry János és Kováts Miklós választmányi tagokkal egyetértve előterjeszti a termelői szakosztály tervezetét. Bemutatja a kulturális szakosztály tervezetének Unger Emil dr. által készített javaslatát.

Tóth Kálmán a nyí'tvizi halászat szakosztály tervezetét azért nem tudja előadni, mert Langhoff'er Károlytól választ nem k'arott, miután külföldön tartózkodik.

Elnök megjegyzi, hogy a nyí'tvizi halászat szakosztálya szerinte a 'eg'e'entékteleneb', i't in'áb' az a 'ényeges teendő hogy a kereske'elmi szakosztály és termelői szakosztály egyetértő'eg jár'on el, tehát, hogy a kereskedelmi szakosztály terve'ele is mielőbb elkészíthessék.

Elnök ezután felolvassa és indokolja a termelési szakosztály terve'et. A vezérfonalat az összeállításnál a Kereskedelmi Egyesület alapszabályaiból vette, ami analog szervezet. Kéri a választmány határozatát.

Répássy Miklós szerint mindene'előtt sokszorosítani kellene a tervezeteket, hogy a választmány tanulmányoz-

hassa. Megfontolandó, hogy nem kockázatos-e a különféle ágazatok elkülönítése?

Uzoni László szerint a termelés a kereskedelemmel össze lévén kapcsolva, megfontolandó, hogy ha o'yan határozatot hozunk, hogy a termelési szakosztályban nem vehetnek részt azok, akik a kereskede'emben érdekelve vannak, akkor viszont várható, hogy a kereske'elmi szakosztály ugyancsak kizárja tagjai sorából a termelői érdekeltséggel bíró kereskedőket.

Nyáry János megállapítja, hogy a termelői szakosztály felállítása feltétlen kívánatos, mert a kettős érdekeltségi tagok a múltban mindig azt az érde'et képvisel'ek, amely az ő anyagi érdekeiknek jobban megfelelt.

Elnök: Hivatkozik Uzoni v. tag. fe'szólalására és megállapítja, hogy az Egyesületben alig van olyan keres'edő akinek ne vo'na termelői érdekeltsége, és ezért teljesen feleslegesnek tartja azt az aggodalmat, hogy a létesítendő kereskedelmi szakosztály a termelői érdekeltséggel bíró kereskedőket tagjai sorából kizárhassa. Hangsúlyozza a termelői szakosztály felállításának fel'elen szükségességét és indokolásában hivatkozik a múlt eseményeire, amikor egyes kereskedelmi érdeke'tsék ek termelői minőségükben foglaltak erélyesen állást a ponty'arak fe'emelése el'er egy az Árkormánybiztossággal folytatott ér'e'kezleten. E ért és más o'koknál fogva is feltétlen kizárandónak tartja a kereskedelmi érde'e't egű termelő'et a termelői szakosztályból. Amennyiben ez keres'tülvihető nem vo'na, úgy ő is célszerűtlennek látja a termelői szakosztály megalakítását, mert a két ellenté'es érdekeltséget magában foglaló szakosztály egyenlő volna a jelenlegi egészségtelen helyzet továbbvitelével. További fejtegetésében előadja, hogy a kettős érdeke'tségek termelői érdeke' tőké'e'es véde'emre fog találni a termelői szakosztályban akkor is, ha ott közvetlen képvisel'et nem is bírnak, mert a termelői érdekek minden tekintetben azonosak. Egvébként is a termelői szakosztály eset'eges sérelmes határozatai a Választmányban kifogás tárgyává tehetőek és minden szakosztályi határozat csak a Választmány hozzájárulásával válik érvényes'é. Végül felkéri a Választmányt, hogy a felmerült kérdésben ne hoz'on halogató határozatot, hanem az ügy sürgösségére való tekintet'el még ezen ülésen döntsön a termelői szakosztály terve'ének ügyében.

Többek hozzászólása után a Választmány egy c'ekély módosítással egyhangúlag elfogadja a Bizo'tság által készített «Termelői szakosztály» terve'et, és egyben felkérte a többi szakosztály előkészítő bizo'tságait a terve'zeteik beterve'zésére, amí'or is a vonatkozó alapszabály módosítása ügyében határozni fog.

8. Tangazdaság kérdése.

Elnök: Előadja, hogy az Egyesület egy kérvényt adott be a Minisztériumhoz a mu'tkört választmányi határozat szerint, amelyben állami támogatást kér tangazdaság megalapításához. Javasolja, hogy a további tennivalókat az ügy elintézésékor tegye meg a választmány.

Választmány Elnök javaslatát elfogadja.

9. «Halászat» lap megjelenése kéthetenként.

Dr. Unger Emil: Anélkül, hogy tudta volna e javaslatot, már a kulturális szakosztály bizo'tság javaslatába a gondolatot felvette. Az idén két számnak 12, esetleg 16 oldalas megjelenését maga is kérte volna, mert tényleg annyi anyag gyűlt össze, hogy a mai 8 oldalon nem fér el. A havi kétszeri megjelenést, mint szerkesztő, nem vállalja.

Elnök: A maga részéről szintén nem tartja jelentősnek, hogy a lap állandóan havonként kétszer jelenjen meg, amikor husz esztendőn keresztül jó volt havonta az egyszeri megjelenés.

Választmány megbízta a Titkárt, hogy a szerkesztő úrral egyetértve esetről-esetre adjon be kérelmet a lap oldalszámainak fe'emelése végett.

10. Export halárból a termelők részére való juttatás.

Elnök: Előadja, hogy az erre vonatkozó megbeszélésen az exportörökkel semmi eredményt nem tudott elérni, kéri a Választmány exportör tagjait, hogy igyekezzenek megoldást találni a termelők megnyugtatása végett. Szükségesnek találja a további tárgyalások folytatását.

Uzoni László: Véleménye szerint az exportőrök nem zárkoznak el a termelők kívánságának teljesítése elől, de gyakorlatilag olyan nehézségek vannak, amelyek nem vitathatók el. Javasolja, hogy Corchus Zoltán és gr. Jankovich Bésán Elemér tovább tárgyaljanak.

Dr. Raskó Pál: Az exportőrök részéről előadja, hogy elvileg megállapodtak, kéri, hogy Corchus Zoltán és gr. Jankovich-Bésán Elemér tárgyalásokat folytasson.

Manninger G. Adolf: Ügyelni kell arra, nehogy az az eset álljon elő, hogy egyes tógazdaságok haláikat csak exportra kínálhassák.

Választmány felkéri Corchus Zoltán, Nyáry János és Kovács Miklós választmányi tag urakat, hogy gr. Jankovich-Bésán Elemér úrral a következő választmányi ülésen tegyenek javaslatot.

11. Zimmer Ferenc indítványa a nyilvtví halászok részére történő ivadék szétosztása megszervezése tárgyiban.

id. Zimmer Ferenc: Beadványában előadja, hogy a termelő nincs tisztában azzal, hogy milyen költségekkel dolgozik a kereskedő. Évti eleken keresztül megkísérelte ezt megállapítani. A továbbiakban kéri, hogy az Egyesület tegyen lépéseket a tógazdasági halivadék nyilvtví szétosztása tárgyában.

Répassy Miklós: Amennyiben a tógazdaságok részéről felesleg mutatkozik, javasolja, hogy az Egyesület kérje a földművelésügyi Miniszter Urat a felesleg átvételére.

Elnök: Megjegyzi, hogy a múltban mikor 50 fléres halárak voltak, senkisen kereste és nem is volt szükséges tudni, hogy a kereskedők mit keresnek.

Választmány az indítványt tudomásul veszi.

12. Halivadék forgalmiadó mentessége iránti kérelem

Elnök: Bejelenti, hogy a szükséges beadványt az Egye-

sület részéről beadta és előreláthatólag kedvező elintézészt fogunk kapni.

13. Indítványok.

Indítvány nem érkezett be.

Kmf.

Jolánkai Vilmos sk.

Corchus Zoltán sk.

titkár.

jegyzőkönyvve elő:

elnök

Orosz Irén sk.

Ivadék forgalmiadó mentessége.

M. kir. Pénzügyminiszter 3250/1942 rendelete 500/1942 B. M. számú rendelet egyes rendelkezésének módosítása tárgyában (Budapesti Közlöny rov. 24. száma).

6. §. Belföldi forgalomban forgalmi adóváltás fizetésére kötelezett halivadékot továbbtenyésztés céljára külön pénzügyigazgatósági engedély alapján forgalmiadó váltás mentesen szerezhetnek be belföldi tenyésztőktől, vámkülföldről pedig a földművelésügyi miniszter előzetes igazolása alapján kiadott pénzügyigazgatósági engedéllyel.

Keserű csillagfűrt forgalmának szabályozása.

M. kir. Közellátási Miniszter 113.600/1942 K. M. számú rendelete. (Budapesti Közlöny dec. 6. száma).

8. §. E (pont) Keserű csillagfűrt magból a termelő zárolt készletének az a része, amelyet 1942 évi szept. 30. napja előtt kötött szerződés alapján haltakarmányozás céljára valamely tógazdaságnak kiszolgált, mentes a felajánlási kötelezettség alól, ha a szerződés fennállását az illetékes m. kir. közellátási felügyelőség igazolja.

F (pont) Mentés a felajánlási kötelezettség alól a tógazdaságok tulajdonosainak és üzemben tartóinak biróikában lévő és haltakarmányozás céljára szükséges keserű csillagfűrt.

Halivadék kínálat és kereslet.

Rövidítések: p = pikkelyes, t = tükrősponty.

	Egynyaras pontyot		átlagsúly dg	pikkelyes tükrős %	Kétnyaras pontyot		átlagsúly dg	pikkelyes tükrős %	Ár P
	elad	vesz			elad	vesz			
	m á z s á t				m á z s á t				
Steinitz Imre, Somogyhalvan	—	—	—	—	15	—	10	—	—
Steinitz István Somogyvamos	15	—	6	50 p	35	—	40	50 p	3.5
Méhes Ottó, Geszti	20	—	3-4	50 p	—	—	—	—	—
Turai uradalom, Tura	—	10	8-10	—	—	—	—	—	—
Montenuovo N. hg. Villány	—	12	5	50 p	—	75	30	50 p	max
Brenner József, Nagykönyi	12	—	4	60 p	9	—	10	50 p	napi
Gr. Károlyi István, Felgyő	—	30	5-7	50 p	—	—	—	—	—
dr. gr. Jankovich I.-né Balatonboglár	—	10	3	50 p	50	—	40	99 t	3-4
dr. gr. Jankovich I.-né Balatonboglár	—	10	10	—	—	—	—	—	—
Sumonyi Tógazdaság, Sumony	200	—	3-4	50 p	—	—	—	—	3
Zierer Ernő ö. Milkospusztá	2	—	6	t	—	—	—	—	—
Hg. Eszterházy László Alsómedgyes, Tamási	—	—	—	—	—	100	—	20	2-3
Ifj. Lokody Gergely, Nyáradremete Maros-T. vm.	—	—	—	—	13	—	80	—	—
Ifj. Lokody Gergely, Nyáradremete Maros-T. vm.	—	—	—	—	54 ezer darab szivárványos pisztráng.				
Derekegyházi urad. Derekegyháza	—	24	12	70 t	—	—	—	—	—
Döry Frigyes, Paradicsompusztá, u. p. Zomba, Tolna	60	2-3	—	p	—	—	—	—	—
Horváth Markó, Harsány Borsod vm.	10	—	5	—	—	—	—	—	—
Sárközy Klára Kisasszond u. p. Kaposfő.	05	—	3	—	—	—	—	—	—
Elekes Gyula, Felsőgyörgyös Somogy vármegye	—	3	—	—	80	—	85	80 p	2.4
Lakatos és Korda Tiszaradvány, Nagyszalonta	—	15	5-10	80 p	—	—	—	—	—
br. Kornfeld M. Felsőíreg	20	—	2-2.5	t	—	—	—	—	4
gr. Hunyady József, Mesztergyő, Somogy vm.	30	—	10	t	40	—	40	t	napi
Standard Villamossági Részvénytársaság, Réde	—	—	—	—	—	12	40	50 p	—
Éri Antal, Tevel, Tolna vármegye.	—	1-2	10	90 p	—	—	—	—	—
Baromfitenyésztő telep, Gödöllő	10	—	2-3	80 p	—	—	—	—	—
Baromfitenyésztő telep, Gödöllő	—	—	—	—	3.000 darab 5-7 dg szálló vadéket ad el				
Hg. Montenuovo Uradalom, Fürged	15	—	6	50 p	8	—	39	50 p	—
Hg. Eszterházy Bánokszentgyörgy, Zala vármegye	—	2	3	—	—	—	—	—	2.40-2.60
Földbérőlg Részvénytársaság, S. abadhídvég,	—	10	3-5	80 p	—	—	—	—	—
Mehr János Keresztur, Bács	—	0.2	—	—	—	—	—	—	—
Skublits János, Kaposmérő	—	4 ezer darab	3-5 dg	—	—	—	—	—	—
gr. Pappenheim, Iszkaasztgyörgy	—	10	—	—	—	—	—	—	—
Gosztihony Mihály, Bárdibükk	—	—	—	—	3.000 darab szállóivadék eladó				

**KIMUTATÁS A HALÁSZATI TÁRSULATOKRÓL
és a Délvidéki halasvizek bérlőiről.**

1942. december hó.

Vízterület megnevezése	A társulat megnevezése	Vízterületének kiterjedése ill. határa	Vezetőségének címe
Balaton	Balaton	Az egész Balatonvíz területe	Ig.: Bariss Pálma, Bpest., Verpeléti-u. 10.
Velence	Velencetavi	Egész Velence-tó vízterülete	Ig.: ifj. Meszlényi Pál, Kisvelence (Tóth K., Velence, bérlő)
Duna	Dévény-Nagybodaki	A Duna folyó az országhatártól Nagybodak alsó határáig	Ig.: (bérlő: Khin Dobor-gaz)
Mosoni Kisduna	Mosoni Kisdunai felső	A Kisdunának Dunacsunytól a györmegyei határig Hédervárig terjedő szakasza	E.: Szikora Miksa urad. főtitkár, Magyaróvár
Duna és Mosoni Dunaág	Győrvidéki	A Duna Nagybodak község alsóhatárától Gönyü keleti határáig, Mosoni Dunaág Horvátkimlétől Vénekig. Rába és Rápca Győr város területén	Ig.: Horváth Lajos, Győr, Wennesz Jenő-u. 23.
Duna	Komárom	Élő Dunának Nagykeszi és Ács községek nyugati határáról Neszmély, ill. Dunaradvány keleti határ közötti része	Ig.: Kovács Géza főintéző, Dunaalmás
Duna	Esztergom	Élő Duna Dunamócs, ill. Süttő községek, nyugati határáról Pilismarót, ill. Zebegény keleti határáig	Schalkház Ferenc városi főintéző, Esztergom
Nagy Duna és Szt. endrei Dunaág	Pestvidéki	Dömös, ill. Nagymaros határáról Szigetszentmiklós alsó határáig	Ig.: Székely Árpád, Budapest, Váci-út 174.
Soroksári Dunaág	Soroksári dunaági	Kvassay zsilipről a Soroksári Dunaág alsó torkolatáig terjedő szakasz	Ig.: v. Illésy Zoltán, Bpest., Földmív. Min.
Duna	Dunaföldvár Batai	Érd, ill. Tököl község északi határáról Baracs, illetve Dunaegyháza alsó határáig	Ig.: Herbst Jenő, Adony
Duna és vele összefüggő holt ágak	Érd Dunaegyházai	Dunaföldvár, ill. Solt község északi határáról Tolna, ill. Bács-Bodrog vm. határ közé eső rész	E.: dr. Kujáni Ferenc fő-kápt., helynökhelyettes, Kalocsa (ig.: Bozsó Ferenc, mérnök) Kalocsa.
Duna	Dunaszekcső-Drávatoroki	Az élő Duna Dunaszekcső közs. északi határáról a trianoni határig	Ig.: dr. Német Kálmán ügyvéd, Mohács
Rába	Felsőrábai	A német keleti határtól Alsó-szölnök nyugati határáig	E.: Herczeg Ede főjegyző, Körmen
Rába	Középsőrába	Csöngé, ill. Uraiújfalu északi határáról Rábahidvég déli határáig	E.: Gáspárdi Béla jószágig, Rum
Rába folyó és átvágásai	Alsórába	Nik, ill. Kecskéd északi határáról Győr város határáig	E.: Fekete Kálmán ig főmérnök, Győr
Marcal	Marcali	Gyimród felső határáról a Rábába való torkolatáig (mintegy 80 kat. hold)	E.: Ajtony István Győr, vm-i főjegyző, Városháza
Pozsony-Kisdunai	Pozsonyi Kisduna	Csallóközi Kisdunának a főfolyamból való kiágazásától Komárom vm. nyugati határáig	I.: Hlavaty Gábor Nagyudvarnok
Kisduna, Vágduna	Csallóközi Kisduna és Vágdunai	Csallóközi Kisdunának, ill. Vágdunának Komárom vm. nyugati határáról a Dunával való egyesüléséig	E.: Csányi László fszbbíró, Ógyalla
Vág	Varrasur-negyedi	Vág folyó Negyed község keleti határáról Varra—Sur község északi határáig	I.: Ajtics Horváth Lóránd, Vágvecse
Nyitra	Érsekújvári	Nyitra folyónak a Szlovák határig terjedő része	Ig.: Böhm János, ig. főmérnök, Érsekújvár
Garam	Lévajárási	Garam folyónak Esztergom vm. határáról a Szlovák határig terjedő része	Ig.: Dr. Jarsányi János, alj. Léva, Szt. István-u. 2.
Garam	Bény-Garamtorki	Garam folyónak a torkolatától Bény felső határáig	Schalkház Ferenc főint., Esztergom
Ipoly	Balassagyarmat-	Ipoly folyó Törinc s alsó határáról Berzence határáig	E.: Ferjencsik Géza, Losonc
Ipoly	Berzence-Törincsi Ráosmulyadi	Balassagyarmat alsó határáról Ráosmulyad felső határáig	A. e.: Svirbély Lajos, Balassagyarmat
Ipoly	Szob-Kovári Ipolyi	Dunába való ömléstől Kovár község keleti határáig	E.: Dr. Lehoczky Károly, Vámosmikola
Ferenc-csatorna	Ferenc-csatorna	Bajai tápláló zsilipről a trianoni határig	Ferenc-csatorna Rt. Igazgatósága, Bp., Böszörményi-út
Tisza	Ugocsa vm-i Tiszai	A Tisza folyam, beleértve az átmetszéseket, kanyarulatokat, Tiszaújhely, ill. Bökény közs. alsó határáról Tiszakirva, ill. a vm. felső határáig	E.: ifj. báró Perényi Zsigmond, Nagyszőlős
Tisza folyó és mellékágai	Tiszaújlak-vitkai	Tiszaújlak, ill. Tiszabecs és Jánd községek közötti szak.	Al. eln. Schick Jenő, Szatmárnémeti (ig. fm.)
Tisza folyó és a Rózsás holt meder	Vásárosnamény-csapi	Vásárosnamény és Gergelyi közs. déli határáról Csap és Zsurk községek nyugati határáig	Jegyző: Hahn Imre, főjegyző, Mándok
Gyűr. révaranyosi holt Tisza	Gyüre-Révaranyosi	Gyüre-Révaranyosi holt Tisza	E.: dr. Jármy Miklós, Révaranyos
Tisza	Záhony-Cigándi	Záhony vasuti hídtól Magyarországhoz tartozó Tisza szakasz a Nagycigándi határ alsó széléig	Ig.: Halász Ferenc Tisza-bercel, Szécsényi-telep

E. = elnök.
I. = igazgató.

(Folyt. köv.)

Árjegyzés. A Halértékesítő és Halbizományi Rt. és Zimmer Ferenc halkereskedelmi Rt.-től nyert értesülés szerint 1942. évi november hó folyamán a nagybani halárak kg-ként a következők voltak:

élőponty	— — — — —	P 3'30—3'65
jegelt ponty	— — — — —	„ 2'00—3'20
„ harcsa	— — — — —	„ 3'00—6'50
„ kecsge	— — — — —	„ 4'00—5'50
„ fogas stüllő	— — — — —	„ 2'80—6'00
„ csuka	— — — — —	„ 1'00—3'20
fehér hal kicsi	— — — — —	„ 0'30—1'20
„ „ nagy	— — — — —	„ 1'40—2'60
Balaton fogas I. osztályú	— — — — —	„ 6'50
„ „ II.	— — — — —	„ 6'00
„ „ III.	— — — — —	„ 5'40
„ „ IV.	— — — — —	„ 5'20

Gróf Jankovich Bésán Elemér HALNAGYKERESKEDÉSE.

Iroda:
Budapest, Ferenc József rakpart 17. Tel.: 186-299
Üzlet: 185-484
Budapest, IX. Központi Vásárcsarnok. Tel.: 185-273

Veszek 40 mázsa

5—10 dekás átlagsúlyú pontyivadékot,
ősz vagy tavaszi szállításra. Ajánlatot
Halgazdaság Velence
címre kérek.

SUMONYI TOGAZDASÁG

Tóth József és társai
HALKERESKEDÉSE

Folyóvízi és tavi halak
vétele és eladása nagyban és kicsinyben.

TELEFON: 185—740, BUDAPEST
IX., Központi Vásárcsarnok

TÓGAZDASÁG

berendezésére alkalmas területet keres, eset-
leg meglévők kibővítésére vállalkozik

ZIMMER FERENC

HALKERESKEDELMI R.-T.

BUDAPEST.

Telefon: 133-539, 185-448, 185-338, 181-679.

VESZÜNK!

20—40 dekás kétnyaras gyorsnövésű nemes
pikkelyes
PONTYIVADÉKOT,
ab Balaton. Mennyiségi és minőségi át-
vétel bizottság által Siófok vagy Fonyód
kikötőben. Ajánlatok a
BALATON HALÁSZATI R.-T. SIÓFOK
címére.

Halászháló

puha inslég és kötél, hálófonal, parafa-alattság,
rebzsinór minden mennyiségben kapható

Ádám Miksa Rt.-nál, Bpest.

Főüzlet: IV., Ferenc József rakpart 6—7. A Ferenc
József híd és Erzsébet híd között. Telefon: 18-59-65.

✿
Fióközlet: VII., Thököly-út 16. szám. A Keleti pá-
lyaúdvár ind. oldalával szemközt. Telefon: 13-98-61.

BARTA LIPÓTNÉ HALKERESKEDŐ

TELEFON:
Iroda: 185—0—71.
Üzlet: 185—5—84.
BUDAPEST, IX., KÖZP. VÁSÁRCSARNOK

A lap kiadásáért felelős: Dr. Unger Emil.

Halbizományi és Halértékesítő Rt.

A Magyar Tógazdaságok Rt. kizárólagos bizományosa

Igazgatóság: Budapest, V., József-tér 8. Telefon: 18-09-21, 18-09-22.

Levélcím: Budapest 4, postaióok 271. Távirati cím: Tógazdaságok.

Telep és iroda: Budapest, IX., Csarnok-tér 5. Telefon: 18-56-36.

Elárúsítóhely: Budapest, IX., Központi Vásárcsarnok. Telefon: 18-56-36.

Szállítási iroda: Budapest, I., Budaörsi-út 87. Telefon: 26-87-16.

Megvesszük tógazdaságok egész haltermését, szállítunk a Magyar Tógazdaságok Rt. kezelésében
levő tógazdaságokból elsőrendű, gyorsnövésű egy- és kétnyaras tenyészpontyot,
anyapontyot, minden más tenyészhalat s megtermékenyített fogassülőikrát.

